PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni »Doberdob« v Govcu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni »Slovenija« pod Vojskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasužnjeni Evropi.

primorski dnevnik

TRST
...tecchi 6 - PP 559
...0) 7796-600
...394 PD I
...)/772418
...A
...ed 24 maggio 1
...481) 533382-535723
...481/532958
...D
...istori 28
...0432) 731190
...0432/730462

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale 1 gruppo

Cena 1.200 lir - Leto XLVIII. št. 196 (14.287)

Trst, torek, 25. avgusta 1992

8554 AA 60100200
OSREDNJA KNJIŽNICA
P.P. 132
66001 KOPER

25-08-1992

Pred jutrišnjim začetkom si vsak želi izboriti čim bolj ugoden položaj

Od pogajanj v britanski prestolnici v mnogočem odvisen razplet krize

Britanski zunanji minister Hurd proti kantonizaciji BiH - Diplomatska »ofenziva« Milana Panića - Hrvati za vojaško akcijo proti Srbiji, če londonska pogajanja ne bodo uspela

SARAJEVO — Vse hujši spopadi in nasprotovanja kažejo, da si vsaka stran skuša zagotoviti čim boljše pogoje pred začetkom mirovne konference o Jugoslaviji v Londonu, ki se bo v britanskem glavnem mestu začela jutri. Tam se že zbirajo njeni udeleženci. Pred tem pomembnim sestankom se odvijajo številna srečanja, da bi prišli do stališč in presoj o tem, kako se ujemajo s politiko držav, ki bodo imele v Londonu odločilen glas.

Britanski zunanji minister Douglas Hurd je pred začetkom konference v Londonu izjavil, da le-ta v dveh dneh ne bo mogla rešiti vseh problemov, pomenila bo le začetek nepretrganega delovnega programa, ki bo, kot je dejal, kombinacija pritiskov in dogovarjanja. Hurd je prav tako izjavil, da je cilj konference mir, čeprav mnogi dvomijo o njeni uspešnosti. Zato je, po njegovih besedah, treba povečati pritisk na tiste, ki ga kalijo. Hurd se je zavzel za enotno in celovito Bosno in Hercegovino.

Znano je, da je predsednik t.im. ZR Jugoslavije Dobrica Ćosić predsednikom Slovenije, Hrvaške in Makedonije poslal pismo, v katerem predlaga oblikovanje mešanih komitejev, ki naj bi skušali rešiti odprta vprašanja, ki so nastala po razglasitvi neodvisnosti teh treh republik. Kot pogoj za to je postavil takojšnjo zaustavitev medijske vojne, pogoj za to pa je priznavanje obstoja ZRJ, česar doslej ni storila še nobena od omenjenih treh držav.

Tudi vodstvo Bosne in Hercegovine je že sprejelo stališča za nastop v Londonu. Kot se je izvedelo, je poglavitno spoštovanje vseh dosedanjih resolucij Varnostnega sveta ZN, umik bivše JA iz BiH in splošna demilitarizacija države. Štiričlanska delegacija, ki jo bo vodil predsednik predsedstva Alija Izetbegović, bo zahtevala kaznovanje vseh, ki so odgovorni za agresijo, množične pomore in vojne zločine. Od Beograda bo zahtevala povračilo velikanske vojne ško-

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

Premier ZRJ Milan Panić (Telefoto AP)

Dolar v odnosu do marke na najnižji povojni ravni

NEW YORK — Pešanje ameriškega dolarja nasproti nemški marki in drugim devizam se bo nadaljevalo še nekaj tednov, nakar bi se moral začeti zeleni bankovec krepiti in se čez kakšnih šest do devet mesecev dokončno učvrstiti na svetovnem denarnem trgu. To napoveduje večina ameriških analitikov, ki zaskrbljeno spremljajo drsenje dolarja in ojačevanje marke. Včeraj je strmoglavil tečaj dolarja do novega minimuma v drugem povojnem obdobju - 1,3990 marke. »Nikomur ne svetujem, naj kupuje dolarje,« je dejal analitik FX-24 Doug Barnes, hkrati pa njegovi kolegi trdijo, da bo začel Bushev bankovec čes čas prihajati do sape, ker da se bo razlika med ameriško in nemško uradno obrestno mero kmalu zmanjšala; januarja 1993 naj bi se dolar povzpel do vrednosti 1,80 marke. Marka je seveda vnovič pohodila tudi liro, saj je presegla vrednost 762 lir.

Colombo in Rupel včeraj izmenjala stališča pred konferenco v Londonu

LJUBLJANA — Vodja slovenske diplomacije Dimitrij Rupel se je popoldne vrnil iz Rima, kjer se je prvič uradno sestal z novim italijanskim zunanjim ministrom Emiliom Colombom **(oba na sliki AP)** in se z njim pogovarjal predvsem o konferenci o nekdanji Jugoslaviji, ki se bo v sredo začela v Londonu. V slovensko-italijanskih pogovorih sta se diplomata dotaknila tudi begunske problematike, vprašanj v zvezi z nasledstvom bivše Jugoslavije, obravnavala pa sta tudi položaj slovenske manjšine v Italiji.

Slovenska stran je med drugim poudarila spornost morebitne enakopravne udeležbe predsednika in premiera ZR Jugoslavije Dobrice Ćosića in Milana Panića na konferenci v Londonu. Za Italijo pa njuna navzočnost ni sporna, vendar hkrati nikakor ne pomeni tudi priznanja ZR Jugoslavije.

(STA)

Zaradi ostrega nasprotovanja večjega dela arabskih držav

Ultimat zoper Irak bodo odložili ZDA vseeno razkazujejo mišice

WASHINGTON — Vse kaže, da bodo ZDA, Velika Britanija in Francija vsaj začasno preložile ultimat, s katerim so nameravale omejiti iraški zračni prostor. Prvotno naj bi »dan X« začel veljati danes, vendar je — spričo nasprotovanja večjega dela arabskih držav — načrt trenutno še neizvedljiv. Precej zadržan do načrta je bil celo glasnik Bele hiše Marlin Fitzwater, ki je posredno priznal, da zamisel zahodnih držav nima dovolj podpore.

Nasprotovanje večine arabskih držav je precej nepričakovano. Zahodnim silam so obrnile hrbet tudi najzvestejše zaveznice, kot sta npr. Egipt in Turčija, delno tudi Savdska Arabija. Le-ta je zavrnila britansko prošnjo po uporabi vojaškega oporišča v Dahranu, sicer pa je do »zapletov« prišlo tudi v zvezi z Bahreinom. Edini, ki je brez zadržkov podprl načrt zahodnih sil, je bil Kuvajt. Večina arabskih držav poudarja, da bi omejitev iraškega zračnega prostora ošibila Irak, to pa naj bi bil uvod za razdelitev države na tri dele: sunitske, šiitske in kurdske. Tej rešitvi nasprotujejo, saj lahko povzroči destabilizacijo v širšem bližnjevzhodnem območju. Tudi v ZDA je vse več dvomov o uspešnosti načrta. Prepoved letenja iraških vojaških letal južno od 32. vzporednika bi lahko ne dala pričakovanih rezultatov, saj bi Sadam Husein — ob nezmožnosti uporabe letalstva — lahko okrepil pehotne sile na jugu države. Podoben pomislek je izrazil tudi bivši ameriški obrambni sekretar Caspar Weinberger, ki je predlagal ustanovitev okupacijske vojske v Iraku.

V ozadju preložitve ultimata naj bi bili tudi drugi razlogi. Glavni naj bi bila bojazen predsednika Busha, da bi zaostrovanje med zahodnimi silami in arabskim svetom negativno vplivala na mirovna bližnjevzhodna pogajanja v Washingtonu. Tega si ameriški predsednik ne more privoščiti, saj bi na ta način izgubil podporo v ameriškem volilnem telesu.

Kljub nepričakovanim zapletom z arabskimi državami se zahodne sile — vsaj z vojaške plati — vseeno pripravljajo na morebiten poseg. Pentagon je potrdil, da se Perzijskemu zalivu bliža letalonosilka Independence, tj. vojaška enota, ki razpolaga s 75 sodobnimi vojaškimi letali. Isti viri so potrdili, da se v Kuvajtu trenutno nahaja 2.600 pripadnikov ameriških sil; ti se bodo v naslednjih dneh udeležili skupnih ameriško-kuvajtskih manevrov.

Poravnava taks z novimi koleki

RIM — Amatov poziv finančnemu ministru Gorii je zalegel: prihodnji teden bodo v trafikah na razpolago ljudem novi koleki za dopolnilno poravnavo taks za vozniška dovoljenja in potne liste.

Državna tiskarna bo dala v obtok šest novih kolekov, ki bodo ustrezali zahtevanim zneskom: kolek vrednosti 28.000 lir za vozniško dovoljenje razreda B, vrednosti 32.000 lir za vozniško dovoljenje C, 33.000 lir za D in 32.000 lir za plovno vozniško dovoljenje, dalje kolek vrednosti 50.000 lir za tiste, ki so komaj dobili vozniško dovoljenje, in kolek za 31.000 lir, s katerim je treba zapolniti razliko med prejšnjimi 29.000 lirami in novo takso za potni list, ki znaša 60.000 lir. Finančno ministrstvo, ki je nekako v zadregi utemeljilo svoje dosedanje ukrepanje, potrjuje, da bo zapadel plačilni rok 31. oktobra, a da lahko ljudje poravnajo takse tudi s poštno položnico (številka tekočega računa je 451005 - Ufficio del registro).

Nemški neonacisti v Rostocku zažgali center za priseljence

ROSTOCK — V Rostocku že od sobote divjajo spopadi med policijo in neonacisti **(na sliki AP)**, ki so že v v soboto, nato pa še vso nedeljo skušali »zavzeti« zbirni center za tujce, ki so se v Nemčijo zatekli v pričakovanju političnega zatočišča. V spopadih je bilo ranjenih približno sto policistov, za zapahe pa so spravili ravno toliko mladih desničarskih skrajnežev, ki so skušali svojo ksenofobijo »podpreti« tudi z napadom na priseljence. Približno 500 skrajnežev je prišlo iz vse Nemčije, njihovo sramotno dejanje pa je naletelo tudi na odobravanje pri delu krajevnega prebivalstva. Včeraj zvečer pa so zgradbo, v kateri živijo priseljenci, zažgali.

Po delnih koncesijah in »spravnih« obljubah nove izraelske vlade

Židi in Palestinci za pogajalno mizo Od srečanja si veliko obeta tudi Bush

WASHINGTON — V prestolnici ZDA se je včeraj pričel nov krog pogajanj med Izraelci in Palestinci. Pogajanja so bile prvotno načrtovana v Rimu, vendar ameriški predsednik Bush jih je — zlasti zaradi volilne računice — uspel prestaviti v Washington. To je že šesto tovrstno srečanje po mednarodni konferenci o tem vprašanju v Madridu, v primerjavi s prejšnjimi srečanji so obeti tokrat nekoliko boljši.

Odprtost je izkazala zlasti izraelska stran. O tem priča več kazalcev, najpomembnejši korak k pomiritvi pa je razveljavitev sklepa o izgonu 11 palestinskih političnih aktivistov iz Cisjordanije in Gaze. Razveljavitev je napovedal sam izraelski ministrski predsednik Rabin, in to le dan po tem, ko je obljubil izpustitev 800 zaprtih agitatorjev. A to še ni vse: v bližini Hebrona so enote izraelske vojske onemogočile, da bi židovski priseljenci začeli gradnjo novih objektov. Izraelski dnevnik Haaretz pa je včeraj objavil novico, da se namerava Izrael celo delno umakniti iz zasedene golanske planote.

Od pogajanj si precej obeta ameriški predsednik Bush. Ta na tiho upa, da bi obe strani pred novembrom (se pravi pred predsedniškimi volitvami) dosegli sporazum. V primeru, da bi se ta krog pogajanj izjalovil, bi si Bush po vsej verjetnosti z vsemi močmi prizadeval za dodatnega.

Palestinska stran je bila pred začetkom pogajanj bolj zadržana. Vodja PLO Jaser Arafat je obžaloval odhod ameriškega zunanjega ministra Bakerja na nov položaj, to pa zato, ker je bivši šef ameriške diplomacije med dosedanjimi pogajanji skoraj vedno imel nevtralno držo, Palestincem pa je obljubljal koncesije. Arafat je dejal, da se bo, kljub mirovnim pogajanjem, intifada (tj. upor palestinskega ljudstva na zasedenih ozemljih) nadaljevala.

O nezadovoljstvu v palestinskih vrstah priča splošna stavka, do katere je prišlo na zasedenih ozemljih. Pri tem se je izraelska vlada znašla nekako med dvema ognjema, saj jo je zaradi delnih koncesij Palestincem ostro napadla desnica. Posebno kritičen je bil bivši izraelski premier Jicak Šamir, ki je obtožil vlado, da raje zagovarja arabske kot pa židovske interese.

Na sliki (telefoto AP)**: glasnica palestinske delegacije Hanan Ašravi.**

Afganistan zapuščajo diplomatske delegacije

KABUL — Iz Kabula, kjer že dva tedna divjajo hudi spopadi, je včeraj odšlo diplomatsko osebje vsaj šestih držav. Med njimi so tudi italijanski diplomatski predstavniki. Za odhod so se odločili spričo zaostritve spopadov med sedanjimi oblastmi in enotami integralističnega voditelja Hekmatjarja. Slednje so zadnje dni nadaljevale raketno obstreljevanje glavnega mesta, pri tem pa so ubile več desetin ljudi.

Kaže, da Hekmatjarjeve enote nezadržno prodirajo v Kabul. Do hudih spopadov je prišlo v bližini afganistanskega obrambnega ministrstva, sicer pa so si novice o poteku bojev precej nasprotujoče. Obe strani sta sicer dosegli okvirni dogovor o premirju, vendar mnogi dvomijo, da ga bodo uresničili. Glavni predmet sporov je Hekmatjarjeva zahteva po razpustitvi provladne uzbeške milice, tj. oboroženih enot, ki so sodelovale z Nadžibulahovim režimom.

V BiH se boji še stopnjujejo Protiofenziva muslimanskih sil

SARAJEVO — Kot poročajo, naj bi čez konec preteklega tedna glavno mesto BiH Sarajevo preživelo najhujše ure od začetka vojne v tej državi. Včeraj med peto in šesto uro zjutraj so bili bombardirani vsi deli mesta, veliko pa je bilo mrtvih. Neposredne pehotne borbe spopadajočih se strani so bile v občini Ilidža, Ilijaš in Vogošča, kjer so branilci izvedli močno protiofenzivo. Samo v včerajšnjem peklu v Sarajevu je življenje izgubilo najmanj 30 civilistov, več kot sto pa je bilo ranjenih, domnevanjo pa, da je število veliko večje, saj vseh trupel še niso uspeli pobrati. Kot poročajo, naj bi napadalci na Sarajevo odvrgli tudi rakete z bojnimi strupi, vendar srbski viri tega niso potrdili, pa tudi nobenih podatkov o posledicah takega napada doslej ni. Dejstvo pa je, da je prekinjen telefonski promet. Tuje agencije poročajo, da sta bila v napadu na Sarajevo ubita tudi tuja študenta. Čez konec tedna so prebivalce Sarajeva pozvali, naj se umaknejo na varno.

Glavni štab oboroženih sil BiH je spet ukazal, naj njihova vojska strelja na sovražnikova letala. Nedelja je sicer minila v znamenju močnih detonacij in streljanja s topovi ter protiletalskimi strojnicami. Branilci so odgovorili z minometi in pehotnim orožjem. Ob napadu na Sarajevo so bili najbolj prizadeti Baščaršija in okolica predsedstva BiH, Ciglane in bivša vojaška in zdaj francoska bolnišnica. Hudi pehotni spopadi so bili na področju Iliždе, Grbavice in Nedžarićev. Kot poroča srbska agencija Srna, naj bi bila izvedena nova muslimanska ofenziva okoli Sarajeva. Srbske enote so obkolile Gradačac, ki mu grozi lakota.

Ponovno so bila napadena tudi druga mesta v BiH. V Bihaću je bilo več kot sto minometnih in topniških granat, ki so povzročile veliko gmotno škodo. Goražde so dvakrat napadla letala s kasetnimi in napalmskimi bombami, in kot poroča tamkajšnji center za obveščanje, je mesto podoba strahu in ruševin. V tem mestu so rušilni izstrelki popolnoma razdejali poliklinikо in industrijsko cono. Oklepne enote agresorja so napadle še Gradačac in Višegrad, kakor tudi Jajce in Srebrenico. S topništvom sta bila napadena Bosanski in Slavonski Brod, prizanesli pa niso niti Mostarju. Kot se je izvedelo, so posebne enote TO BiH na banjaluškem letališču uničile 14 letal in helikopter, Srbi pa so odgovorili s tankovskimi granatami na hrvaško Novo Gradiško.

Mirno ni bilo niti na Hrvaškem. Najbolj je to občutil Slavonski Brod, kjer je bila objavljena nevarnost zračnega napada. Kot je sporočil regionalni center za obveščanje v Sisku, je bilo včeraj v Češki vasi blizu Petrinje in v Gornji Bučici v občini Klina, na področju, ki ga nadzira Unprofor, ponoči več požarov na gospodarskih in stanovanjskih objektih pregnanih Hrvatov. S tem je, kot poročajo, ogrožena tretja faza mirovnega načrta, torej razoroževanje srbskih četniških paravojaških enot, o čemer so bili obveščeni tudi oficirji za zvezo ZN in merodajna poveljstva Unproforja na tem območju.

Svetovno javnost pa zelo zanima poročilo posebnega odposlanca svetovne organizacije oziroma njene komisije za človekove pravice ter nekdanjega poljskega premiera Tadeusza Mazowieckega. Le-ta je namreč zdaj obiskal zbirne centre za begunce na Hrvaškem, in sicer v okolici Zagreba in Varaždina. Iz Zagreba je v Bosno in Hercegovino odpeljal nov konvoj s humanitarno pomočjo.

Urad hrvaške vojske za sodelovanje z Unproforjem je sporočil, naj bi se prihodnji teden na južnem delu t.im. »rožnatih področij« na Hrvaškem začela tretja faza Vanceovega načrta, torej popolne demilitarizacije tega območja. Poročajo, naj bi bila Hrvaška izpolnila vse pogoje za začetek uresničevanja tega dela načrta.

Poročajo tudi, da naj bi bilo v Varaždinu več tisoč muslimanskih vojaških obveznikov, ki pa se nočejo vrniti v Bosno in Hercegovino. Pravijo, da je Bosna in hercegovina že tako ali tako razdeljena in bi se morali boriti pod poveljstvom vodje Hrvatov v BiH Mate Bobana, s čimer se pa nikakor ne strinjajo. (NIA)

Škodo zaradi suše zdaj šele ocenjujejo

MARIBOR — Slovenska Štajerska ni več zelena. Po več kot petih tednih suše in za te kraje izjemno visokih temperaturah so travniki na nekdaj »zelenem Štajerskem« rjavi, koruzna polja rumena, na poljih pa se za orači, ki pripravljajo zemljo za novo setev, če bo seveda še pravočasno prišel dež, dvigajo oblaki prahu. Vinska trta utrujeno poveša orumenele liste preko posušenih grozdov k razpokanim ilovnatim tlem, pa tudi v sadovnjakih listje na drevju že dobiva jesenske barve, čeprav sadeži še niso dozoreli.

Štajerski kmetje, ki so jim v prejšnjih letih poleti povzročale skrbi zlasti pogoste nevihte s točo, se v nepričakovanem sušnem času nekako kar ne morejo znajti - ne vedo kaj bi počeli, kaj bi delali in kako bi si pomagali.

Po ocenah kmetijskih strokovnjakov je v severovzhodnem delu Slovenije suša uničila že 60 odsotkov pridelka koruze, pridelek sladkorne pese, krompirja in zelenjave pa bo za okoli 80 odstotkov manjši kakor običajno. Jasno je tudi že, da »druge košnje« letos na štajerskih in pomurskih travnikih ne bo, zato bo živinorejcem močno primanjkovalo krme za živino. V Pomurju so že izračunali, da jim je suša že doslej tako zmanjšala pridelek živinske krme, da ne vedo s čim bodo pitali 3 tisoč govejih pitancev. Veliko kmetov zato v zadnjih dneh že prodaja teleta in bike, saj se bojijo, da kasneje živine za primerno ceno sploh ne bo več mogoče prodati.

Podatki o tem, koliko škode je povzročila suša, še niso zbrani, vendar pa postaja jasno, da predstavlja letošnja suša veliko naravno katastrofo zlasti za Dravsko-ptujsko polje, za Holoze, Slovenske gorice in Pomurje, ki velja za žitnico Slovenije. Samo v občini Gornja Radgona so, denimo, za prevoz 4 milijonov kubikov vode v okoliške vasi doslej potrošili 3 milijone tolarjev. V Murski Soboti ocenjujejo, da je doslej suša povzročila za skoraj tri miljarde tolarjev škode, v Lendavi pa to škodo ocenjujejo na 1,2 milijarde tolarjev. V občini Ptuj trdijo, da bo zaradi suše letos družbeni proizvod v občini manjši za več kot 16 odstotkov.

Medtem, ko suša še kar traja, pa Štajersko in Pomurje obiskujejo slovenski ministri in drugi politiki ter razmišljajo, kako in s kakšnimi ukrepi bi ublažili posledice suše, da le ta ne bi spravila na kolena celotnega slovenskega kmetijstva. Minister za kmetijstvo Jože Protner je ob svojem nedavnem obisku na »sušnih področjih« dejal, da bo morala Slovenija krmo za živino uvoziti, preprečiti pa bo verjetno treba tudi nekontroliran uvoz živine v Slovenijo. Franc Zagožen, predstavnik Kmečke zveze, pa se zavzema, da bi kmetom zaradi suše odložil plačilo davkov in drugih prispevkov.

Še pred mesecem dni so kmetje na Štajerskem in v Pomurju upali na bogato letino, saj je pridelek »dobro kazal«. Nepričakovana suša je te upe izjalovila, štajerske kmete pa navdala s strahom, kako bodo »prebrodili« letošnjo zimo, ko bo, kakor napovedujejo strokovnjaki, tudi gospodarska kriza v Sloveniji pokazala svoj pravi obraz. (NIA)

Orkan Andrew divjal po Floridi

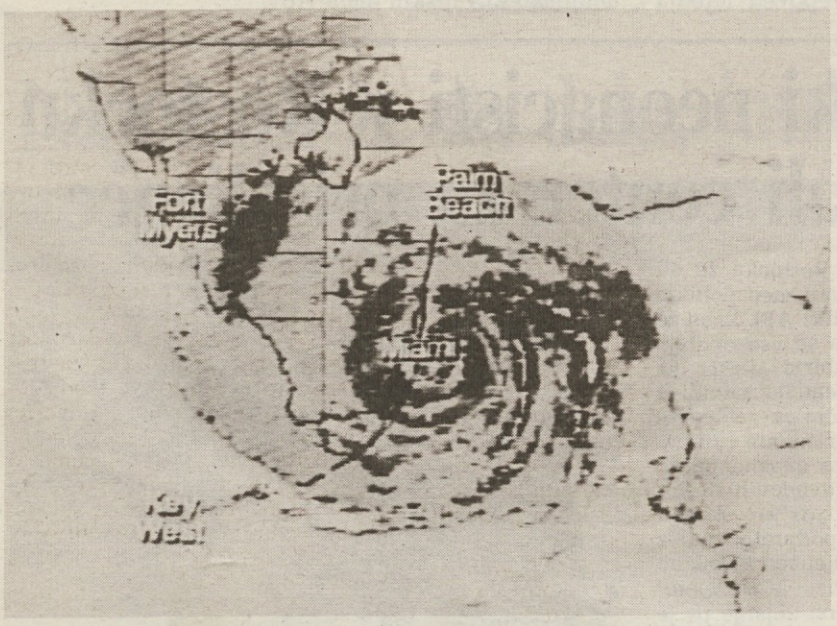

Na Floridi in Bahamskem otočju je včeraj divjal orkan Andrew (na sliki je satelitski posnetek), eden od najhujših orkanov na tem območju v tem stoletju. Smrtnih žrtev je bilo vsaj osem, iz preventivnih razlogov pa so evakuirali skoraj milijon ljudi (Telefoto AP)

• Jutri v Londonu začetek konference o Jugoslaviji

NADALJEVANJE S 1. STRANI

de. Izetbegović še dodaja, da so se bili pred vojno pripravljeni pogovarjati o kantonizaciji države in o drugih vprašanjih, zdaj pa se BiH bojuje za svojo celovitost in torej kantonizacija kot rešitev spora ne pride več v poštev. Izetbegović je pred odhodom v London dejal, da predsedstvo BiH zavrača pogajanja s Srbi. V britansko glavno mesto odhajajo, kot je poudaril, da bi svetovnim politikom pojasnili, da je BiH žrtev srbske agresije. Izetbegović tudi odločno zavrača rešitev krize v Bih s kantonizacijo, za kar se zavzemajo srbski nacionalisti.

Na poti v London se je v avstrijskem glavnem mestu ustavil srbski premier Milan Panić. Na Dunaju pa so mu, kot se je izvedelo, najvišji avstrijski politiki zaprli vrata. Panić se je sestal s šestimi ameriškimi senatorji, ki so kot delegacija namenjeni v Zagreb. Premier ZRJ je izjavil, da njegova vlada zavrača etnično čiščenje in ne želi zasesti posameznih področij BiH. »Če je druga stran pripravljena, potem mir bo«, je izjavil na tiskovni konferenci Panić, kajti, kot je dejal, on v London prihaja z »odločno željo v Jugoslaviji ustvariti mir in začeti pogovore o gospodarskih temah, ki so mnogo pomembnejše«. Ob tem Panić ni pozabil spomniti, da je sam ameriški državljan in da so torej ameriški senatorji tudi njegovi. Prav tako je zatrjeval, da »nova Jugoslavija ne napada BiH« in da vabi opazovalce OZN, naj to preverijo. Premier ZRJ je, kot je dejal, pripravljen priznati državo Bosno in Hercegovino, ne pa tudi njenega sedanjega vodstva. Poleg tega je izrazil mnenje, naj bi v Londonu določili JA za dejavnik stabilnosti v BiH. Ob včerajšnjem prihodu v London je dejal, da je »previdno optimističen glede možnosti, da bi v Londonu dosegli politično rešitev za ustavitev spopadov na ozemlju nekdanje Jugoslavije.«

Kot se je izvedelo, bo v Londonu ameriško delegacijo vodil Lawrence Eagleburger, ki je pred kratkim prevzel »vajeti« v ameriškem zunanjem ministrstvu, znan pa je po poznavanju »jugoslovanskih razmer«.

V Rimu je bil včeraj tudi sestanek Zahodnoevropske unije oziroma njenih devetih članic, ki so razpravljale o poročilih vojaških strokovnjakov o tem, kakšne so možnosti vojaškega spremstva človekoljubne pomoči prebivalcem Bosne in Hercegovine.

Znano je tudi že hrvaško stališče za londonsko konferenco. Če londonska konferenca ne bo prinesla trdnega miru v BiH, se bo Hrvaška zavzemala za mednarodno vojaško posredovanje, je bilo sporočeno včeraj. Glede na to, naj bi mednarodne sile napadle srbsko topništvo in letališča, tudi Beograd, je bilo sporočeno iz predstavništva zunanjega ministrstva te države. Na Hrvaškem namreč kljub sprejemu resolucij in mednarodnih dokumentov narašča nezaupanje do evropskih ustanov, saj je pod srbsko okupacijo še vedno 22 odstotkov njenega ozemlja. Iz Hrvaške se je izselilo 300 tisoč Hrvatov, tu pa je tudi 332 tisoč civilistov, ki so v zadnjih štirih mesecih pobegnili iz BiH. (NIA)

Včeraj zjutraj v Bardu sredi Terske doline

Stekel je mladinski raziskovalni tabor 92

TRST — Včeraj se je začel dvanajsti Mladinski raziskovalni tabor Bardo 92 v Terski dolini, ki bo trajal do sobote, 5. septembra. Raziskovalno delo poteka v vaseh Njivica (Vedronza), Ter (Pradielis), Podbardo (Cesariis), Sedlišče (Micottis), Zavarh (Villanova) in seveda v samem Bardu (Lusevera), opravljajo pa ga arheološka, etnološka, geografska, jezikoslovna, naravoslovna in zgodovinska skupina. K temu velja dodati računalniško enoto in videodelavnico.

Prireditelji Mladinskega raziskovalnega tabora, katerega sedež je Zadruga v Bardu, so Odsek za zgodovino pri Narodni in študijski knjižnici v Trstu, Društvo slovenskih naravoslovcev Toneta Penka in Društvo mladih raziskovalcev iz Trsta in Gorice, s katerimi sodeluje Center za kulturne raziskave iz Barda.

Izrecno velja poudariti, da bo mlade raziskovalce obiskal jutri, 26. avgusta, slovenski minister za znanost in tehnologijo dr. Peter Tancig.

Udeleženci raziskovalnega tabota so dopotovali v Bardo včeraj zjutraj in si najprej ogledali Tersko dolino, nakar so se lotili dela. Danes se bodo sešli z znanim kulturnim in političnim delavcem Viljemom Černom, pojutrišnjem se bodo porazgovorili s priznanim arheologom in poznavalcem slovenske zahodne meje Vinkom Šribarjem, v ponedeljek bodo imeli srečanje z univerzitetnim profesorjem Neviom Pugliesejem, dan pozneje pa z raziskovalcem in zbiralcem narodnega blaga ak. Pavletom Merkujem.

Dne 2. septembra bo na vrsti krst novih mladih raziskovalcev z družabnostjo, a v petek, 4. septembra, bodo imeli zaključni večer.

Predstavili jesenski sejem v Gradcu

MARIBOR — Sinoči je vodstvo Graškega mednarodnega jesenskega sejma '92 v prostorih hotela Slavija v Mariboru pripravilo novinarsko konferenco, na kateri je predstavilo program in prireditve tega 115. mednarodnega sejma, ki se bodo odvijale od 26. septembra do 4. oktobra. Sejem bo potekal pod geslom »V znamenju uspeha«, na njem pa bo okrog 1200 neposrednih proizvajalcev in 2000 podjetij predstavilo dosežke iz 24 držav. Na sejmu pričakujejo okoli 370.000 obiskovalcev, od tega 45.000 iz tujine. Iz Slovenije bo na sejmu sodelovalo 42 neposrednih proizvajalcev na razstavi narodov. V petek, 2. oktobra, bo na sejmu dan Slovenije in Švice, 1. oktobra dan Italije, 30. septembra dan Nemčije, 29. septembra dan Hrvatske in 28. septembra dan Madžarske. Hrvaška bo razstavljala v nekdanjem jugoslovanskem paviljonu. (STA)

Predvčerajšnjim v spremstvu prvaka Liberalne stranke Grosa

Vinko Levstik šel v Slovenijo in sprejel vabilo na zaslišanje

LJUBLJANA — Vinko Levstik je morda najbolj znan politični emigrant iz Slovenije, tudi zato ker so mu v zadnjem času slovenska javna občila namenila veliko pozornosti. O njem so govorili v posebnih prispevkih na TV, v osrednjem dnevniku Delo in v drugih časnikih. O tako imenovanem primeru Levstik je na TV spregovoril tudi slovenski notranji minister Igor Bavčar, ki je v bistvu menil, da domnevnega vojnega hudodelca in hotelirja iz Gorice in Rima vključujejo v politično igro v Sloveniji, pred volitvami v Parlament, ki naj bi bile ob koncu tega leta. Naj bo kakor koli, dejstvo je, da Vinko Levstik zanika sumničenja in obtožbe o tem, da je vojni hudodelec, in poudarja svojo voljo in pripravljenost, da svojo domnevno nedolžnost dokaže pred slovenskim sodiščem.

Malo je znano, da je Vinko Levstik dva dni že bil v Sloveniji in sicer v obdobju liberalnega režima tedanjega predsednika slovenske vlade Staneta Kavčiča, leta 1965. V nedeljo je torej drugič po osvoboditvi, za en dan, prispel v svojo domovino. Na mednarodni mejni prehod pri Rdeči hiši oziroma v Rožni dolini se je pripeljal ob 6.25 uri zjutraj. V vozilu so bili tudi vodilni predstavniki Liberalne stranke iz Slovenije, ki so k Levstiku v Gorico prispeli že v soboto zvečer. Med osebnostmi, ki so ga spremljale, naj omenimo zlasti kandidata Liberalne stranke za novega predsednika slovenske države in poslanca Vitomirja Grosa ter odvetnika in poslanca Danijela Starmana iz Kopra. Slednji bo Vinka Levstika tudi zastopal pred sodiščem.

Vzdušje na mejnem prehodu je bilo živahno in občasno tudi napeto. Najbolj so bili ogorčeni časnikarji ter TV snemalci in fotoreporterji, ki jim slovenski policisti niso dovolili vstopa na ožje območje prehoda oziroma na mejno črto. Sklicevali so se na določilo, da je na mednarodnih mejnih prehodih gibanje omejeno. Časnikarjev in drugih predstavnikov javnih občil je bilo okrog 25, Vinka Levstika pa je pričakovalo tudi manjše število nekdanjih borcev in njegovih privržencev. Med udeleženci takega sprejema na mednarodnem mejnem prehodu je bil tudi predsednik občinske borčevske organizacije v Novi Gorici, Alojz Krpan-Aleksander. Levstik je na meji, kamor je prispel z italijanskim potnim listom, hitro opravil formalnosti za vstop na slovensko ozemlje. Pred tem so mu v zgradbi mejne policije izročili vabilo za zaslišanje pred preiskovalnim sodnikom Temeljnega sodišča v Ljubljani, ki bo 15. septembra ob 9. uri. O tem je poskušal dati izjavo Levstikov odvetnik Danijel Starman in sicer na sami mejni črti, kamor so časnikarji nekako uspeli priti, a so posredovali policisti. Starmanu so svetovali, naj se s časnikarji pogovarja zunaj območja mejnega prehoda, vendar pa je avtomobil z Vinkom Levstikom in spremljevalcem nato hitro nadaljeval vožnjo proti Sloveniji. Odvetnik Starman je uspel le povedati, da se bo njegov varovanec Vinko Levstik udeležil zaslišanja v Ljubljani.

Levstik je nekoliko spremenil napovedani program svojega potovanja. Najprej se je odpeljal v Ljubljano, na tamkajšnje Žale, kjer je pri Lipi sprave položil venec in pomagal dvigniti slovensko zastavo. Zatem se je odpeljal skozi Ribnico v Kočevski rog in tudi sam, pod Krenom, položil venec na kraju velike grobnice po vojni pobitih domobrancev in civilistov.

V rojstnem kraju blizu Velikih Lašč pa je pozdravil 90-letno mater ob njenem življenjskem jubileju.

Kljub domnevni nameri Liberalne stranke, da primer Vinka Levstika izkoristi za svoje politične in predvolilne cilje, je javnosti očitno dovolj manipuliranja in špekulacij o tem, ali je omenjeni politični emigrant in hotelir vojni hudodelec ali pa le žrtev bivšega režima v Sloveniji. Zaradi tega je prav, da o teh dilemah odloči sodišče, s čimer se strinja tudi Vinko Levstik. (m.d.)

pismo uredništvu

Zaupati bi morali pravni državi

Pred skoraj četrt stoletja so sprejeli Združeni narodi konvencijo o nezastaranju vojnih zločinov in zločinov proti človeštvu. Pet let za tem so se države obvezale, da »ne bodo sprejemale zakonodajnih in drugih ukrepov, ki bi prejudicirali sprejete obveznosti v zvezi z odkrivanjem, aretacijo, izročanjem in kaznovanjem oseb, ki so zakrivile vojni zločin ali zločin proti človeštvu«.

Zato jim po svetu še vedno sodijo - nedavno v Avstraliji, Franciji, Nemčiji, ZDA, Poljski... Samo obžalujemo lahko, da to doslej še ni bilo storjeno pri nas proti osumljencem za vojna hudodelstva. Spričo sedanjih vojnih strahot in tudi nedvomnih vojnih zločinov, obnovljenega revanšizma in krepitve avtoritarnosti v soseščini ter pregretega političnega dogajanja pri nas, za to še vedno obstajajo glavni motivi, ki so jih v konvenciji Združeni narodi tako definirali: preprečevanje hudodelstev, zaščita miru in varnost po eni, po drugi plati pa zaščita človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter utrditev zaupanja.

Ali bo izzivalno, »prostovoljno« javljanje osumljenega gospoda Levstika utrdilo ali omajalo zaupanje v pravno državo ter umirjevalno vplivalo na zaostreno predvolilno sceno, bomo kmalu videli. Dvome o tem, da je cilj zadostiti pravici in s tem prispevati k pomiritvi, vzbuja izbor trenutka za junaško preverjanje moči oživljenega domobranstva. Zdaj so na številnih vplivnih položajih »prijatelji«. Zdaj ni Peterletove, temveč je Drnovškova vlada. Nekatere priče so pomrle, posamezni pa so tudi preklicali svoje prejšnje obremenilne izjave. Dvome dodatno krepijo zvezdniška medijska promocija osumljenega in barva njegovih političnih spremljevalcev po Sloveniji, nekatera ravnanja javnega tožilstva, pouradne izjave ter namigovanja, češ, naj bi se tudi »druga stran« privedla na zatožno klop.

Pri tem se ob nasilju nad zgodovinskimi dejstvi in enačenju »obeh strani« spregledujejo tudi znane mednarodno pravne norme, ki razlikujejo med odgovornostjo posameznika in države: »Zavoljo vsega tega mora biti vprašanje mednarodne odgovornosti za hudodelstva omejeno le na posameznike, vsaj na sedanji stopnji«. (36. seja mednarodne pravne komisije OZN v zvezi z resolucijo GS št. 38/138, 19. december 1983).

O tem, da je za sedaj še vedno tako, z obžalovanjem ugotavlja dr. Zoran Pajić (Pravna fakulteta Sarajevo - JRMP, br. 2-3), potrjuje pa to tudi slovenski strokovnjak dr. Anton Dolenc, ki ga citira književnik Peter Božič. V članku »Ni ustreznih norm« se zavzema, da je »v korist vseh Slovencev treba to preložiti na kasnejši čas« in zaključuje: »V zvezi z izjavo Vinka Levstika je treba povedati, da imamo za vojni zločin tako republiško kot mednarodno pravno osnovo, za zločine državnega terorizma pa ni ne mednarodnih, ne republiških pravnih osnov« (D. 13. avgust 1992).

Ali morda prav zato vse to spremlja nezaslišana protiborčevska gonja (pogovoru S.D. z Vinkom Levstikom, ki je tudi uspešen poslovnež, je samo v zadnji sobotni prilogi Delo nudilo celo stran pod značilnim naslovom »Naš čas prihaja« ter dobre pol strani v rubriki P.P. 29)? Njegov zagovornik g. Danijel Starman nam (Delo, 18.8.1992) grozi s paragrafi, češ, da smo se v izjavi našega izvršnega odbora pregrešili »zoper čast in dobro ime« g. Levstika. On sam pa si dovoli žaljivo zmerjanje (PD. 18.8.1992) da gremo »iz enoumlja v brezumlje« ter nas svari, češ da naša organizacija »nima več za seboj, da bi nas varovala, mogočne Zveze komunistov, nekdanje UDBE in tudi JLA ni več!«

V omenjeni naši izjavi nismo nastopili proti njegovemu prihodu v Slovenijo. Opozarjali smo le, naj se po njej ne sprehaja, ne da bi ga oblasti istočasno pravno obravnavale. Predvsem pa naj se mu ne daje možnosti, da bi z napadalno medijsko kampanjo vplival na priče in s tem tudi na morebitno obtožbo oz. sojenje. Kljub temu, da smo dosledno govorili o osumljencu za vojna hudodelstva, ki naj jih obravnava sodišče (seja občinskega odbora ZB Nova Gorica D. 18.8.1992), nas g. Starman obtožuje, da smo ga »obsodili brez sodbe kar po svojem revolucionarnem pravu«. Pripisuje nam celo namero za »ponovno uzurpacijo oblasti«!?

Nadaljuje in stopnjuje pa se tudi šablonsko ponavljanje samih sebe ob tako imenovani lipi sprave ter podobnih piscev (Klep, Grobler, Daneu, v zadnji sobotni prilogi Dela). Med vsemi drugimi hudimi pregrehami nam očitajo, da smo glavni nasprotniki sprave. Koliko je o tem resnice govori tudi izjava izvršnega odbora ZZN NOV Slovenije o pomiritvi in spravi:

»Borci iskreno obžalujemo posamezna ekscesna dejanja in krivice, povzročene hote ali nehote v vojnem metežu. Želimo, da se ne bi nikdar več ponovilo stanje, ki bi posameznike postavljalo pred dileme s strahotno odgovornostjo.

Pretreseni in človeško prizadeti smo ob tolikšnih ugašenih življenjih po že končani vojni. O tem pa, tako kot naša javnost, vse premalo vemo. Upamo,da bodo nepristranske znanstvene raziskave omogočile strpnejše razumevanje in ocene zapletov po drugi svetovni vojni, brez novih delitev in travm«.

Isto usmeritev potrjujejo naša programska načela, kjer med drugim izjavljamo:

»ZZB se bo zavzemala za strpnost in sožitje različno mislečih, za resnično pomiritev in spravo med Slovenci. Zato je potrebno odgovorno in merjeno obnašanje vseh. Nedostojno in nevarno je, da se namesto pietete do mrtvih razpihuje revanšizem ter obujajo medsebojna sovraštva, kar grozi z novimi delitvami. Prav tako je nedopustno in krivično obremenjevati mlade generacije s preteklimi delitvami in sovraštvom. Novi izzivi, s katerimi se sooča slovenski narod, zahtevajo našo odprtost in usmerjenost ter čim večjo enotnost naroda«. **LADO POPHAR**

Iz knjige o življenju rezijanskih brusačev tudi spodbuda k mednacionalni solidarnosti

S predstavitve Longhinove knjige na Osojanah

OSOJANE — Še pred nekaj leti so v poletnih mesecih tudi v naše kraje prihajali rezijanski brusači na karakterističnih kolesih - delavnicah. Vsakič, ko so se ustavili v senčnem kraju kake naše vasi, se je okoli njih zbrala pisana druščina otrok, ki je z veliko redovednostjo sledila brušenju nožev, škarij in drugega orodja, se veselila ob njihovi spretnosti pri popravljanju dežnikov in pri kleparjenju loncev in drugih kovinskih posod. Sodoben čas, ko se staro orodje zamenja z novim, je v bistvu zredčilo vrste rezijanskih brusačev. Nekateri so kolo zamenjali s trgovino, drugi, predvsem starejši, pa so prenehali z dejavnostjo.

O zgodovini rezijanskih brusačev je moč izvedeti kaj več v knjigi, ki so jo prejšnjo soboto predstavili na vaškem prazniku na Osojanah. Zanjo je poskrbel domačin Antonio Longhino, ki je napisal knjigo z naslovom »Val Resia - Terra di arrotini«, ki jo je izdalo Kulturno društvo Rosojanska dolina iz Vidma.

Longhino ni nov takšnim knjižnim podvigom, saj je pred leti že napisal knjigi o rezijanskih mlinih ter pridelovanju jabolčnega sadjevca (sidro).

Zgodovina rezijanskih brusačev se nekako začenja v prejšnjem stolejtu, ko je pomanjkanje delovnih mest v domačih krajih prisililo marsikaterega moškega, da si je poiskal službo drugod. Po uspešni »prekupčevalni dejavnosti«, ko so Rezijani na sever nosili sadje, z njega pa tobak, so nekateri postali brusači. Dela v domačih dolinah je bilo za maloštevilne, zato se je večji del teh obrtnikov odločil, da bodo srečo preizkusili v furlanskih in goriških dolinah ter še dlje.

Posel ni bil lahek, saj so spočetka peš, z ogromnim brusom na hrbtu, hodili iz vasi v vas. Pravo »revolucijo« v tem delu je vnesel leta 1927 Isidoro Valente - Bobòn, ki si je omislil kolo-delavnico, ki mu ga je izdelal mehanik iz Tržiča. Odtlej so rezijanski brusači obiskovali naše kraje na karakterističnih vozilih, ki so ostala marsikomu v živem spominu.

Na sobotni predstavitvi so o pomembnosti knjige pri vrednotenju rezijanske zgodovine spregovorili predsednik Kulturnega društva Rosojanska dolina Sergio Barbarino, župan Rezije Luigi Paletti ter deželni odbornik Ivano Benvenuti.

Prof. Francesco Miceli, raziskovalec in zgodovinar, je podrobno predstavil Longhinovo knjigo in izpostavil specifičnost Rezije tudi kar zadeva uveljavljanje narodnega sožitja. »Etnična zmeda« v teh krajih je jasen dokaz, kako različni narodi, brez pretiranih nacionalizmov, znajo poiskati spoštljiv »modus vivendi«. Avtor knjige Antonio Longhino pa je poudaril, da knjiga hoče biti izraz hvaležnosti do rezijanskih brusačev, ki so s svojo delavnostjo predstavljali Rezijo v svetu. Ob koncu pa ni izključil možnosti, da bo v kratkem začel z novo raziskavo iz bogate zakladnice rezijanskega obrtništva in kmetijstva. **RUDI PAVŠIČ**

Kaos zaradi podražitev vozniških dovoljenj in taks za potni list

V tobakarnah včeraj brez kolekov in brez vesti o načinu izplačevanj

Ponedeljek, 24. avgusta, dan ko bi moralo biti italijanskim državljanom končno vse jasno o dodatnem plačilu kolekov za vozniško dovoljenje in potni list, o načinu plačila in o njegovi dejanski vsoti, se je iztekel v znamenju popolne nejasnosti in negotovosti. Po prvotnih naklepih Amatove vlade in njegovega davčnega izvrševalca, finančnega ministra Gorie, bi morali italijanski davkoplačevalci od tega dne dalje pa do izteka roka, 31. oktobra, poravnati dodatek za enoletne kolke za vozniško dovoljenje in potni list po »zvišani« ceni. Vlada je namreč izbrala za izplačilo poviška dva termina: tisti za izplačila »po znižani ceni« se je iztekel v nedeljo, 23. avgusta, odtlej naj bi stopil v veljavo termin za plačila »po zvišani ceni«. Ker pa je bilo plačevanje »po znižani ceni« takorekoč nemogoče, (saj državna tiskarna ni uspela pravočasno natisniti kolekov za nove pristojbine in jih zato ljudje niso mogli kupiti) je sam predsednik vlade konec preteklega tedna dejansko »razveljavil« način nemogočega izplačila, ki si ga je bil »izmislil« Goria, in napovedal, da bo do ponedeljka (to je do včeraj) izdelal nov, mogoč načrt za izžemanje Italijanov.

Vlada se je julija odločila za vrsto podražitev kolekov in vladnih koncesij, da bi s tem vsaj količkaj zajezila brezno državnega primanjkljaja. Podražitve zadevajo 88 javnih in drugih »uslug«. V oči davkoplačevalcev sta najbolj zbodli dve: podražitev kolka za vozniška dovoljenja in kolka za potni list. Te podražitve (plus 28 tisoč lir za vozniško dovoljenje, plus 31 tisoč za potni list) bi morali poravnati do 31. oktobra. Da bi pa država dobila čimprej večji del denarja iz podražitev, si je finančni minister Goria omislil izplačilo poviška »po znižani ceni«, če bi ga koristniki opravili do 23. avgusta (za voniško dovoljenje bi prištedili 6 tisoč lir, za potni list 2 tisoč). Vsa zadeva se je zapletla zaradi načina plačevanja (potrditev na pošti za datum plačila) in zaradi pomanjkanja kolekov (predvsem za vozniška dovoljenja).

Predsednik vlade Amato je v soboto — potem ko je okrcal Gorio — napovedal razjasnitev, ki pa je vsaj včeraj ni bilo. Lastnica tobakarne na Trgu sv. Jakoba (a podobno je bilo tudi v drugih tobakarnah in trafikah v mestu in okolici), je skušala celo jutro dobiti pojasnila pri občinski zakladnici v Ul. Nordio (ki ji posreduje kolekov), a telefon zakladnice je bil vseskozi zaseden. Tudi na sedež pokrajinske zveze upraviteljev tobakarn ni prispelo do poznih popoldanskih ur nobeno novo obvestilo. Lastniki tobakarn so bili skratka brez vsakega uradnega ali neuradnega sporočila o kolkih. Povrhu vsega bi bilo tudi vsako sporočilo ali navodilo težko uresničiti, saj niso imeli na razpolago kolekov za vozniško dovoljenje, pa tudi kolki za potni list so po »navalu« s konca preteklega tedna skoraj povsod pošli.

Poleg upraviteljev tobakarn se ob novih podražitvah močno hudujejo tudi lovci. Tudi njihov primer je zelo emblematičen in meče mrko luč na italijansko državno upravo. Med 88 poviški so bile tudi podražitve kolekov za orožni list. Prvotno je bilo predvideno, da bodo morali lastniki lovskih pušk plačati pristojbino v višini 400 tisoč lir, zatem pa so to vsoto znižali na zmernejših in sprejemljivejših 250 tisoč lir (lastniki pištol bodo morali plačati 120 tisoč lir, lastniki športnega orožja 70 tisoč). Pri tem vladnem »premisleku« so jo skupili tisti lovci, ki so pred »pocenitvijo« že plačali prvotno predvidenih 400 tisoč lir. Tistih 150 tisoč lir, ki so jih v svoji vnemi poštenega davkoplačevalca plačali odveč, jim sedaj država ne bo več vrnila.

Ta primer jasno kaže, kako država, ki bi želela od državljanov vse »hitro in takoj«, s svojim nerazsodnim početjem sama sili ljudi, naj se »spoprimejo« z naloženim jim davčnim bremenom čim kasneje in počasi.

Žrebanje zmagovalca bo jutri v NŠK

Odkritje Amerike v kvizu za šolarje desetih držav

12. oktobra bo poteklo 500 let, odkar je znameniti Krištof Kolumb pristal na obali otočja blizu polotoka Florida in s tem za takratno Evropo odkril Ameriko. Tako se začenja prvo vprašanje mednarodnega knjižnega kviza za osnovnošolske otroke in za dijake nižjih srednjih šol, v katerega se je vključila tudi Narodna in študijska knjižnica v Trstu. Rešitve je bilo treba poslati najkasneje do danes, jutri ob 16.30 pa bo že žrebanje zmagovalca.

Mednarodni knjižni kviz za mlade bralce je pod pokroviteljstvom UNESCO pripravila nemška ustanova Stiftung Lesen v okviru Evropskega knjižnega tedna. Vanj se je letos prvič vključila tudi Slovenija, tako da tekmovanje združuje šolarje iz desetih evropskih držav: Avstrije, Češkoslovaške, Estonije, Hrvatske, Nemčije, Poljske, Rusije, Slovenije, Španije in Švice.

Letošnja tema kviza je bil aktualni Kolumb, ki pa mu avtorji niso dali absolutnega poudarka, ampak so predstavili nekaj važnejših osebnosti in dogodkov okoli konca 15. in začetka 16. stoletja, v slovenski priredbi pa sta bila seveda prisotna tudi dva pomebna slovenska misionarja v daljnih deželah. Tako so lahko mladi hkrati spoznali dvojni značaj odkrivanja in raziskovanja, ki ni samo dogodivščina, napredek, trgovina, ampak tudi suženjstvo, ropanje, izkoriščanje, nekaj kar še danes povezuje preteklost s sedanjostjo, opozarja in vabi k pogovoru o posledicah in pomenu. Poleg tega so vprašanja iz realnega sveta dopolnjevala fantazijska odkritja domišljiskih zgodb.

Lepo ilustrirana naslovna stran slovenske izdaje vprašalnika mednarodnega knjižnega kviza za osnovnošolske otroke.

Nekatera vprašanja so dokaj zapletena, tako da so bili mladi pravzaprav povabljeni na raziskovanje s pomočjo knjižnice in njenih informacijskih virov. Za tiste, ki knjižnice in njenega gradiva še ne znajo uporabljati, je bila to zelo privlačna metoda knjižne in knjižnične vzgoje.

V Sloveniji so tekmovanje organizirale Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani, občinske matične knjižnice, Zveza bralnih značk Slovenije in Zveza prijateljev mladine Slovenije. Narodna in študijska knjižnica je bila sicer z zamudo povabljena k sodelovanju, kljub temu se je na kviz odzvalo nad petdeset otrok. Veliko zasluge za uspeh gre tudi slovenskemu osebju tržaškega Šolskega skrbništva, ki je pomagalo pri razdeljevanju vprašalnikov po šolah.

Jutri bodo torej v okviru kratke priredtive izžrebali zmagovalca, ki se bo 17. septembra, na Dan zlatih knjig, udeležil izleta v neznano. Poleg tega bodo izžrebali še veliko tolažilnih nagrad, ki jih je prispevala družba Mediterranea. Žrebanje bodo popestrili s predvajanjem diapozitivov Bruna Križmana, ki bo pripovedoval o svojih stikih z indijanskimi plemeni v Severni, Srednji in Južni Ameriki.

Vsi sodelujoči v mednarodnem knjižnem tekmovanju bodo poleg tega imeli tudi možnost biti izžrebani za mednarodno nagrado. En tekmovalec iz Slovenije se bo predvidoma udeležil mednarodnega bralnega tabora.

Tržaški zmagovalec mednarodnega knjižnega kviza *Kolumb in doba odkritij* bo torej izžreban jutri, 26. avgusta, ob 16. uri v prostorih NŠK v Ulici sv. Frančiška 20. (bov)

Začela sta delovati včeraj v okviru finančne intendance

Informativna urada za davek ISI

Od včeraj je začel delovati v palači finančne intendance na Trgu Panfili 2 posebni urad, ki nudi Tržačanom vse potrebne informacije v zvezi s plačilom posebne pristojbine na nepremičnine, ki jo je izdelala italijanska vlada, da bi ga imeli italijanski državljani nekaj manj pod palcem. Finančna intendanca se je odločila za namestitev informativnega urada, da bi olajšala delo lastnim uradom in nudila državljanom dejansko pomoč v zapletenih finančno-denarnih meandrih te nove takse.

Na urad se bodo lahko obrnili vsi, ki bi hoteli izvedeti za način izračunavanja pristojbine in način izplačevanja. Urad bo tudi nudil informacije o katastrskih rentah in o vsotah, ki jih bodo morali poravnati tisti davkoplačevalci, ki že razpolagajo s katastrskimi podatki nepremičnin. Ta urad bo deloval v pritličju palače finančne intendance.

Drugi urad je začel delovati v okviru Registrskega urada civilnih aktov v Miramarskem drevoredu 9. Na ta urad se bodo lahko obrnili tudi davkoplačevalci, ki so pred kratkim kupili nepremičnino. Katastrski podatki teh nepremičnin so namreč zabeleženi v kupoprodajni pogodbi, ki je bila po zakonu prijavljena temu uradu. Zainteresirani bodo nadalje lahko izvedeli za točni znesek, ki ga bodo moral plačati za poravnavo pristojbine, in za druge potrebne podatke.

Katastrsko rento nepremičnin, ki niso bile še popisane, bo — vsaj začasno — posredoval tehnični urad.

Finančna intendanca opozarja prebivalstvo, naj ne »poplavi« omenjenih informativnih uradov. V začetku septembra bodo namreč nared in jih bodo razposlali po domovih publikacije za izračun in način izplačila posebnega davka na nepremičnine ISI. Nadalje bodo v ta namen vzpostavili takoimenovano »zeleno številko« (numero verde; tel. 1678/66255), ki bo brezplačno nudila vse informacije o novi davščini.

Tabacco za varnost na nevarni hitri cesti

Hitra cesta je nevarna, čimprej je treba na tej povsem novi prometnici vzpostaviti pogoje, ki naj zagotovijo varnost za voznike. Tako pravi v svojem včerajšnjem tiskovnem sporočilu predsednik Ustanove za tržaško industrijsko cono Franco Tabacco.

Le-ta uvodoma spominja, da je hitra cesta, ki naj bi zagotovila hitrejšo povezavo med tržaškim pristaniščem in njegovim naravnim zaledjem, še vedno nedokončana. Trakt med Katinaro in Dražco ostaja še vedno na papirju in doslej ni še znano, kdaj se bodo začela dela za njegovo uresničitev. Prav tako pa ostajajo na papirju tudi načrti za zmanjšanje onesnaževanja, ki je občutno predvsem v mestnem odseku hitre ceste.

Poleg teh odprtih vprašanj Tabacco opozarja na verjetno najhujši problem nove prometnice: varnost. Odkar so jo odprli se je na hitri cesti dogodilo že na stotine nesreč, nekaterih tudi zelo hudih s človeškimi žrtvami. Tabacco meni, da je nemogoče ostati mirnih rok pri tako hudih dogodkih. Zato zahteva od Tržaške občine, naj čimprej pripravi načrt za varnost na hitri cesti in naj ga tudi izvede.

Slovenski deželni zavod za poklicno izobraževanje

prireja v šolskem letu 1992/93 v Trstu naslednje tečaje:

1. za dodeljene uradniškemu delu - 1. letnik (1200 ur)
2. za uradnike uvozno-izvoznega podjetja - 2. letnik (1200 ur)
3. za kuharje - 1. letnik (1200 ur)
4. strokovni master za upravljanje podjetij - pogoj za vpis opravljena višja srednja šola (500 ur - vključena delovna praksa v podjetjih)
5. osnovne informatike - MS DOS 5, WINDOWS 3 (40 ur)
6. elektronske razpredelnice - LOTUS 1.2.3 (60 ur)
7. urejevanje besedil - WORD 5 (60 ur)
8. urejevanje datotek - DB III Plus (60 ur)
9. za programiranje osebnih računalnikov z uporabo jezika DB III Clipper 5 (150 ur)
10. začetniški tečaj italijanščine (50 ur)
11. za sklepanje trgovskih pogodb (50 ur)
12. za vzdrževalce parkov, vrtov in zelenih površin (120 ur)
13. splošno kmetijstvo (150 ur)
14. enologija (30 ur)

Vpisovanje in podrobnejše informacije do 18. septembra t. l. na začasnem sedežu zavoda v Ul. Revoltella 37, tel. 394515, vsak dan (razen ob sobotah) od 9. do 13. ure. Za tečaj iz kmetijstva je vpisovanje tudi na Kmečki zvezi v Trstu, Ul. Cicerone 8, tel. 362941.

Kulturni center »Srečka Kosovela« Sežana

vas vabi

v petek, 28. avgusta, ob 18. uri

na koncert znamenitega zbora

DUNAJSKI DEČKI (WIENNER SÄNGERKNABEN)

Koncert bo v veliki dvorani KC »S. Kosovela« Sežana.

Pokrovitelj koncerta:

predelava poliuretanskih mas

šepič jože in slava

gradišče 51 66243 obrov — tel. (066) 83420 — fax (066) 83440

Upravitelji bencinskih črpalk preklicali napovedano stavko

Stanovsko združenje upraviteljev bencinskih črpalk, ki je včlanjeno v tržaški Confcommercio, je včeraj potrdilo, da napovedane stavke bencinarjev ne bo. Svoje obrate bi morali prodajalci bencina zapreti v dneh od 29. do 31. avgusta, po napovedi stavke pa je posegla vlada, ki je prisilila predstavnike petrolejskih družb, da so spremenili svoje stališče in pokazali večje razumevanje do problemov prodajalcev bencina.

Seveda problemov kategorije še nikakor niso rešili. Za njihovo rešitev se je vlada obvezala, da sestavi mešano komisijo s predstavniki bencinarjev in petrolejskih družb in tehniki ministrstva za industrijo, ki naj bi razpravljala med drugim o skladu za odškodnine, o novih kriterijih za pogajanja itd., predvsem pa naj bi z zakonom definirali figuro upravitelja bencinske črpalke. Po mnenju bencinarjev bo vladni poseg omogočil italijanskemu distribucijskemu omrežju, da »vstopi v Evropo«, odtod tudi preklic že napovedane stavke. *(Foto Križmančič)*

Meritve potrdile: zrak v Trstu ni onesnažen

Tržaška občina je po daljšem poletnem premoru spet začela obveščati prebivalstvo o onesnaženosti zraka v mestnem središču in v industrijskem predelu. Onesnaženje zraka je postalo nadvse sktualno decembra lani in januarja letos, ko je bilo govora tudi o morebitnem zaprtju mestnega središča prometu, da bi tako omilili onesnaženje. Takratni župan Richetti si je ob tej zadevi pred odstopom umil roke, njegov nenaravni naslednik, posebni komisar Ravalli pa je našel »rešitev« v vsakodnevnem objavljanju izidov o onesnaženju. Ta praksa se je nekaj mesecev obdržala, s poletjem pa so »odšle« na počitnice tudi meritve.

Včeraj se je, kot rečeno, Občina vrnila na staro. Sporočila je, da so zabeležile zadnje meritve (v soboto, 22. avgusta) povsem v skladu z zakonom o kvaliteti zraka. Obvestila je tudi, da je s 5. avgustom začasno prekinila z meritvami prenosna meritvena postaja pri obratu Illy Caffè zaradi vzdrževalnih del v obratu.

Potem ko so v večini obratov obnovili delo

Sindikat se v teh dneh sooča z vse večjo krizo

Sinoči se je sestalo pokrajinsko tajništvo CGIL, ki je razpravljalo o vrsti tekočih problemov. Beseda je tekla predvsem o kriznem stanju v številnih obratih naše pokrajine, predvsem pa o ukrepih, ki jih namerava sprejeti sindikat, da bi se zoperstavil nastalemu položaju in zajezil postopno upadanje števila delovnih mest. Tak položaj pa ni značilen samo za Trst, ampak za celotno deželo, kjer so zadnji podatki zelo zaskrbljujoči.

Po teh podatkih je v Furlaniji-Julijski krajini trenutno 47 tisoč brezposelnih, kar odgovarja 10 odstotkom vse delovne sile. Pomanjkanje naročil in splošna gospodarska kriza je tako zajela tudi našo deželo in se močno odraža predvsem v tržaški pokrajini.

V vseh večjih tržaških tovarnah so se počitnice že zaključile, v nekaterih obratih pa proizvodnje sploh niso prekinili, da bi delavci ohranili svoja mesta in bili pravočasno kos raznim naročilom, ki jih še sprejemajo. Za marsikatero podjetje se predvideva uvedba dopolnilne blagajne, vneto pa se razpravlja tudi o tako imenovani mobilnosti delovne sile.

V škedenjski železarni, kjer je trenutno zaposlenih 64 delavcev, bodo gotovo delali do konca tega meseca, vendar pa obstaja možnost, da bo ta rok podaljšan. V obratu so sicer že imenovali novega komisarja, ki je bivši rektor tržaške univerze prof. Gianpaolo De Ferra. Njemu po znanem zakonu Prodi pripada naloga, da poišče izhod iz hude krize škedenjskega obrata. Čez nekaj dni pa bo zapadel tudi sporazum z družbo ILVA o predelavi jekla, ki trenutno zagotavlja vsaj kontinuiteto proizvodnje v železarni.

V Tovarni velikih motorjev že delajo, nadaljnje delovanje obrata pa bremeni delovni načrt, po katerem naj bi prišlo do občutnega zmanjšanja števila delovnega osebja že v teku letošnjega leta. Manjka v bistvu industrijski načrt o prihodnosti obrata, zaenkrat pa je zagotovljenih samo nekaj več kot sto delovnih dni.

Nič boljši ni položaj v Arzenalu sv. Marka, kjer v sektorju za obnovitvena dela sploh nimajo novih naročil. Več kot 200 delavcev (od skupnih 500) je že v dopolnilni blagajni, o nadaljnjem delovanju obrata pa se bo odločalo prav v teh dneh.

Odprto je tudi vprašanje podjetja tobačnih izdelkov Manifattura Tabacchi; govori se, da bodo podjetje privatizirali, vendar pa glede tega vprašanja še niso sprejeli dokončnega sklepa. Veliko je tudi manjših podjetij, ki proizvajajo nadomestne dele in katerih usoda je seveda povezana z možnostjo nadaljnjega (ne)delovanja večjih obratov. V najboljšem primeru se torej za zaposlene napoveduje dopolnila blagajna, v nasprotnem primeru pa bodo obrate zaprli.

Gre za vrsto problemov, s katerimi se v teh dneh soočajo sindikalne organizacije in ki so zaradi takega stanja tudi močno zaskrbljene. Obremenjuje pa jih še drugi problem: kljub hudi krizi delavci niso zadovoljni z vsebino sindikalnega sporazuma, ki je bil podpisan 31. julija z vlado glede ukinitve premične lestvice. Številne sindikalne kategorije so že sklicale svoje člane (ostale jih bodo v prihodnjih dneh), da bi skupaj odločali o morebitnih odgovorih na vladne ukrepe, pa tudi o prihodnosti sindikata po hudi krizi, ki jo preživlja tudi kot posledico znanih prigod ob podpisu sporazuma z vlado. Po odstopu generalnega tajnika CGIL Trentina je tudi na krajevni ravni vse bolj pogosto slišati zahteve po novih odstopih sindikalnih voditeljev. V sindikalnih organizacijah je torej v teku zelo živahna razprava, za katero ni izključeno, da bo privedla do oklicanja splošne stavke, katere glavni namen bo protest zaradi postopnega, toda nenehnega industrijskega propadanja našega mesta.

V centru Štrekelj od včeraj na delu prava množica mladih ustvarjalcev

Sesljansko likovno kolonijo bo v soboto zaključila razstava

S prvim srečanjem med 53 udeleženci in njihovimi starši se je sinoči v Sesljanu začela 22. likovna kolonija mladih. V prostorih centra Štrekelj jim je prva izrekla dobrodošlico Nives Košuta v imenu ZSKD, ki se v pobudo vključuje kot glavni organizator, v sodelovanju z združenjem Lupusinfabula in Društvom zamejskih likovnikov. »Gotovo je to poseben dan,« je uvodoma poudarila Nives Košuta, »začeli smo priprave z velikim navdušenjem in kančkom negotovosti, saj likovno kolonijo prvič gostimo pri nas.«

Poseben pozdrav je naslovila udeležencem iz Koroške, Porabja, Slovenije, staršem in seveda organizacijam, osnovni šoli iz Vuzenice z ravnateljem Lojzetom Gobcem na čelu, SPZ Celovec, Zvezi Slovencev na Madžarskem, nenazadnje ZKOS, ki je pripomogla h koordinaciji. Likovno delo bosta v glavnem vodili priznani umetnici, kot sta Claudia Raza (za eksperimentalno grafiko) in Magda Tavčar (za tkanje). Dnevi do sobote bodo razdeljeni na dve celoti: dopoldne bodo likovne delavnice v treh skupinah, po kosilu pa krajši izleti in animacija. Za starše in spremljevalce bo naslednji pomembnejši trenutek v soboto, ko bo ob 11. uri odprtje razstave likovnih del mladih udeležencev.

Posebna zahvala je šla tržaškim družinam, ki so se odzvale vabilu, da sprejmejo mlade goste na domove. Izredno dragoceno pomoč je nudila Občina Devin-Nabrežina, ki je organizirala tudi prevoz s šolabusom za vse otroke, ki bodo v likovno kolonijo hodili z območja občine. Sinoči je prisrčno pozdravila goste in gostitelje tudi odbornica za kulturo Vera Tuta-Ban. O likovni koloniji je povedala, da nudi marsikatero možnost za doraščajočo mladino: ne le ustvarjalno, temveč tudi prijateljsko, človeško. Taka priložnost namreč združuje tudi manjšinska območja, ustvarja nov stik med Slovenci iz matične domovine in iz čezmejnih območij. Na koncu je dober uspeh letošnji likovni koloniji voščil še Lojze Gobec, ustanovitelj likovne kolonije, ki je dvajset let uspešno potekala v Vuzenici in tamkajšnjo osnovno šolo »spremenila« v pravo umetnostno galerijo.

DAMIANA OTA

Na sliki (foto Magajna) **sinočnja slovesnost ob začetku likovne kolonije mladih v Sesljanu.**

Pokrajinski odborniki so si pred odstopom porazdelili resorje

Crozzolijev odbor odstopil

Pokrajinski odbor predsednika Crozzolija je včeraj odstopil. Kot je bilo napovedano, je odbor, ki je bil izvoljen z glasovi KD, Liste za Trst in PSI ter z odločilno podporo misovcev, odstopil ob zaključku kilometrske seje za zaprtimi vrati. Na njej je Crozzoli najprej formalno porazdelil resorje. Novi podpredsednik Pokrajine je mladi demokristjan Manfredi Poillucci, ki bo vodil tudi odborništvo za proračun in šolstvo. Demokristjana sta tudi novi odbornik za prevoze, teritorij in ekologijo Giorgio Di Mauro ter odbornik za osebje Massimo Marzulli. Listar Bruno Cavicchioli bo vodil odborništvo za kulturo in turizem. Novost v novem odboru pa predstavljata dva takoimenovana »zunanja« člana, ki nista pokrajinska svetovalca, niti »politika« v tradicionalnem pomenu besede. To sta Adriana Carbonera, ki jo je predlagala Lista za Trst in bo skrbela za socialno varnost in posebne projekte, ter Renzo Crosato (sicer bolj znan kot predsednik tržaškega košarkarskega prvoligaša Stefanela), ki mu je bil poverjen resor za šport, mladinske probleme in prosti čas.

Kljub odstopu bo novi odbor lahko polnomočno upravljal - tako vsaj določa zakon o krajevnih avtonomijah - dokler ne bodo izvolili novega, za kar imajo politične sile šestdeset dni časa. Drugo vprašanje je seveda, kakšno upravljalno sposobnost bo lahko imela koalicija, ki v pokrajinskem svetu razpolaga samo z devetimi glasovi na 24 svetovalcev. Ni si namreč mogoče predstavljati, da bi odbor tudi pri upravnih sklepih užival podporo treh misovskih svetovalcev, ko pa je odstopil prav zato, ker ni hotel sprejeti neofašističnih glasov.

Glavno vprašanje pa ostaja, ali bodo stranke v dveh mesecih, ki jih imajo na razpolago, našle dogovor o novi večinski koaliciji, pa tudi, kako bo položaj na Pokrajini vplival na Občino, kjer ima tristranska koalicija večino, pa čeprav pičlo. Napovedi so seveda slabe: dilema, ki si jo mnogi postavljajo ni toliko, ali bo Pokrajina uspela dobiti novo upravo, ampak, ali bo treba spet predčasno razpustiti tudi občinski svet.

Odbornik Carbone o perečem gospodarskem položaju v FJK in Trstu

Za zajezitev krize nujna javna sredstva

V zvezi z nedavnimi izjavami ministra za dežele Raffaeleja Coste glede prenosa finančnih sredstev iz državnih v deželne blagajne, je deželni odbornik Carbone izdal daljše tiskovno sporočilo. V njem uvodoma izraža željo, da bi ne bile polemike, ki so sledile izjavam ministra Coste, le pretveza, da bi se na krajevni ravni izognili tistim izbiram o preureditvi deželnega proračuna, ki jih ni mogoče več odlašati. Odbornik Carbone poudarja, da FJK že leta zahteva povišanje (v višini ene desetine) državnega prispevka; enako se sicer obnašajo tudi druge dežele, ker so pač prejele še dodatne pristojnosti, zaradi česar potrebujejo tudi večja finančna sredstva.

Kar pa zaskrblja odbornika Carboneja je dejstvo, da bo ta manever imel zelo hude posledice na krajevni gospodarski sistem, predvsem v tistih stvarnostih, kjer so ti državni dodatni prispevki neobhodno potrebni za krajevno gospodarstvo. Predvsem Trst (v resnici pa celotna dežela) je postavil na noge svoj gospodarski sistem zahvaljujoč se državnim prispevkom, ki so omogočili ne samo nove investicije, ampak tudi kritje deficitov krajevnih ustanov.

Dežele se sicer nahajajo pred politično dolžnostjo, da preuredijo sistem svojih izdatkov; Carbone se tudi zaveda, da je nekaj mesecev pred deželnimi volitvami lahko predvideti take izdatke, ki naj ustvarjajo konsenz, obenem pa je mnenja, da se je treba tudi zavedati posledic, ki jih take predvolilne izbire lahko povzročijo deželnemu gospodarskemu tkivu. Ko govori o posegih na gospodarskem področju, se odbornik Carbone nanaša predvsem na obrtništvo, trgovino in malo industrijo, ki jih bremeni velik in vse bolj nevzdržni davčni pritisk.

Odbornik Carbone vsekakor poudarja, da glede tega vprašanja ne gre za upravljanje deželnega proračuna z lekarniško tehtnico med Trstom, Vidmom, Gorico in Pordenonom, ampak da se na tak način omogoči deželni in krajevnim upravam, da lahko soglasno posegajo v tiste sektorje, ki lahko omilijo nastajajočo krizo.

Deželni odbornik pri tem dodaja, da je sam že pred letom, ko so se pojavili prvi znaki krize v tržaški pokrajini, v bistvu predlagal sporazum med političnimi silami za omejitev škode, ki jo je povzročila kriza likvidnosti predvsem v trgovinskem sektorju. Pred letom tega ni nihče vzel resno v poštev, marsikdo je tudi ironiziral in ničesar ni bilo storjeno za pripravo alternativnega gospodarskega scenarija; prevladovalo je mnenje, da je kriza Trsta le kontingentna, zaradi česar se je vedno izkoriščalo prispevke iz državnih blagajn. Posledice takega mišljenja - dodaja Carbone - so danes na dlani.

Za zajezitev krize je po njegovem mnenju potrebno, da v mesto pritekajo predvsem javna financiranja, s katerimi podpreti gospodarsko tkivo v kriznem obdobju, obenem pa je potrebno izpeljati potreben strukturni preustroj. Zato je potreben sporazum med krajevnimi upravami in Deželo; skupaj je treba namreč določiti finančne tokove, preko preureditve proračunov in finančnih smernic, s katerimi podpreti ta velik napor.

Gasilci so imeli včeraj delo z osami in etilnim alkoholom

Tržaški gasilci so imeli včeraj največ dela z osami, zaradi katerih so morali opraviti skoraj dva ducata posegov. Vročina, ki ne kaže znakov pojenjanja očitno ne spravlja ob živce samo ljudi, ampak tudi živali, v našem primeru ose. Razjarjeni roji teh žuželk s pekočim želom pa so kot vemo lahko sila nevarni, zato se prebivalci v takih primerih pač največkrat zatečejo po pomoč h gasilcem.

Dokaj neobičajen je bil včeraj tudi poseg na železnici: nekaj pred 15. uro so specializirano ekipo gasilcev poklicali na progo ob sprehajališču na Campu Marziu, kjer je zaradi napačnega manevra grozilo, da se prevrneta dva vagona-cisterni, napolnjeni z etilnim alkoholom. Tovorna kompozicija - nam je povedal vodja ekipe, geometer Pecorella - je namreč pomotoma zavozila na slepi tir brez terminala, kjer sta se se omenjeni cisterni ustavili tik preden bi se bili prevrnili. V bojazni, da bi vnetljivi etilni alkohol utegnil uhajati iz cistern, so železničarji poklicali gasilce, ki pa so ugotovili, da se to na srečo ni primerilo. Sedaj bodo morali alkohol pretočiti v nove cisterne, pri čemer bodo železničarjem iz previdnosti ponovno pomagali gasilci.

Ena sama nesreča med dolgo pričakovano nedeljsko osvežitvijo

Dež ni presenetil tržaških voznikov

Kljub dežju in torej splozkemu asfaltu je bila zadnja nedelja za tržaške voznike sorazmerno mirna. Edina nesreča se je primerila na novi hitri cesti, v bližini obrata Gaslini, kjer je peugeot 205 med dopoldanskim dežjem zaneslo v odbojno cestno ograjo. V avtomobilu sta se peljali Michela Zorzut in Cathia Bubola, ki sta bili z Valmaure namenjeni proti Sv. Andreju. Na pomoč so jima prišli reševalci nove službe za hitro pomoč 118, ki so ju sicer odpeljali v bolnišnico na Katinaro, vendar le na pregled, saj sta dobili le nekaj prask. Naj dodamo, da je prav del hitre ceste, na kateri sta se ponesrečili že več mesecev predmet sodne preiskave, ki naj bi ugotovila, ali cestišče ustreza zakonsko predpisanim normam o prometni varnosti.

V Zabrežcu v dolinski občini in v openskem Prosvetnem domu

Slabo vreme samo delno motilo praznika SSk in openske DSL

Med poletnimi prireditvami minulega konca tedna sta izstopala tradicionalni »Naš praznik« Slovenske skupnosti v Zabrežcu pri Borštu in Festival Dela in Unità, ki ga je v Prosvetnem domu priredila openska sekcija DSL. Sobotno slabo vreme je sicer organizatorjem obeh praznikov pošteno zagodlo, pač pa je bil obisk v nedeljo tako v Zabrežcu kot na Opčinah res množičen.

Na »Našem prazniku«, ki se je zaključil sinoči, je tako odpadel predviden koncert godbe na pihala iz Cerknice, v bolj političnem delu praznika pa sta spregovorila tajnik dolinske sekcije SSk Sergij Mahnič in deželni tajnik Ivo Jevnikar **(na sliki zgoraj)**.

V Prosvetnem domu pa je spored predvideval nastop godbe Breg **(na sliki spodaj - obe foto Magajna)**, dobro pa je bila obiskana tudi razstava fotografij udeležencev natečaja o različnih aspektih življenja na Opčinah. Zmagovalce natečaja je predstavil Sergij Cesar. V tej zvezi moramo tudi popraviti napačno informacijo, ki smo jo pred dnevi objavili o izidu natečaja. Med zmagovalci je bil tudi Edi Sossi, ne pa Adriano Serra, kot je bilo pomotoma navedeno.

Dopustniška številka »Messaggi registrati«

V teh dneh je izšla 24. številka glasila Zadruge Fratelli Rosselli Messaggi registrati, ki je glede na poletni čas pretežno posvečena dopustniškim problemom. Tako najdemo zapise o poletnih prireditvah, o kopališčih, o športnih srečanjih med amaterjih, pa tudi o izletih, agriturizmu, muzejih itd. Kolikor toliko v poletnem duhu sta tudi politična prispevka. Deželni odbornik Gianfranco Carbone na primer poudarja, da bi morale tržaške politične sile bolj kot na dopust misliti na nujnost, da bi sistem naredil vsaj nekaj korakov v smeri novih oblik upravljanja, tako da ne bi brazda med občani in institucijami postala pravi prepad. Podobno pa ugotavlja tudi Alessandro Perelli, ko pravi, da bi moral tržaški občinski svet ostati »odprt zaradi dopusta« in skušati popraviti nič kaj rožnato predstavo, ki jo občani tačas imajo o politiki.

koncerti

Gledališče Verdi
Simfonična sezona '92

Do 4. septembra lahko potrdite abonma; do 7. septembra vpisovanje novih abonmajev. Prodaja vstopnic za vse koncerte od 8. septembra dalje pri blagajni gledališča Verdi na Trgu Unità (zaprta ob ponedeljkih).

Blagajna gledališča Verdi bo zaprta do 1. septembra.

Grad sv. Justa
Straordinario estivo

V nedeljo, 30. avgusta, ob 21.30 celovečerni koncert skupine PITTURA FRESKA.

Predprodaja vstopnic pri osrednji blagajni UTAT v Pasaži Protti.

razstave

V kavarni Stella polare razstavlja svoja dela slikarka ZORA KOREN SKERK. Razstava bo odprta do konca avgusta.

Pri Briščikih 9/A je odprta umetnostna galerija in razstava umetnostne obrti v kraškem marmorju PAVLA HROVATINA.

V galeriji »Fine arts room« v Ul. della Guardia 16 je na ogled razstava umetniških T-Shirts, izdelanih v serigrafskem ateljeju laboratorija »P«. Razstava bo odprta do četrtka, 27. t. m. od 19. do 21. ure.

menjalnica

24. 8. 1992

TUJE VALUTE	FIXING MILAN	BANKOVCI TRST
Ameriški dolar	1083,30	1050.—
Nemška marka	762,06	750.—
Francoski frank	224,12	222.—
Holandski florint	675,99	665.—
Belgijski frank	36,986	35,50
Funt šterling	2134,95	2130.—
Irski šterling	2022,70	1990.—
Danska krona	197,25	194.—
Grška drahma	6,146	5,90
Kanadski dolar	910,80	880.—
Japonski jen	8,656	8,55

TUJE VALUTE	FIXING MILAN	BANKOVCI TRST
Švicarski frank	860,90	847.—
Avstrijski šiling	108,285	106.—
Norveška krona	192,82	190.—
Švedska krona	208,81	205.—
Portugalski eskudo	8,683	8,40
Španska peseta	11,814	11,25
Avstralski dolar	772,70	750.—
HUF	—	10.—
ECU	1545,30	—
Slovenski tolar	—	13,25
Hrvaški dinar	—	3,25

BCTKB BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA
Telef.: Sedež 040/67001
Agencija Domjo 831-131
Agencija Rojan 411-611
Filiala Cedad 0432/730-314

razna obvestila

Zbor Jacobus Gallus Trst obvešča člane in vse, ki bi se mu radi pridružili, da so se pričele vaje za novo sezono za moški in ženski zbor. Za informacije telefonirati na številko 382978.

Foto skupina in druge organizacije prirejajo 1. fotografski ex tempore Idrija 92, ki bo 29. in 30. avgusta v Idriji ob čipkarskem prazniku. Pravilniki so na razpolago v Tržaški knjigarni.

Skupina Sončni žarek pod pokroviteljstvom Zadružnega centra za socialno dejavnost prireja za predšolske in osnovnošolske otroke od 31. 8. do 11. 9. poletni center v Brojenci pri Križu (ob morju). Informacije in vpisovanja na tel. št. 360324 ali osebno na sedežu zadruge v Ul. Cicerone 8/B v uradnih urah.

Kmečka zveza sporoča, da bosta podružnici v Nabrežini in na Opčinah v mesecu avgustu zaprti.

Praznovanje župnijskega zavetnika sv. Jerneja v Mačkoljah v nedeljo, 30. t. m.: ob 10.30 slovesna peta maša z ofrom, namenjenim postavitvi ogrevanja v cerkvi. Popoldansko bogoslužje se bo nadaljevalo ob 17. uri s petimi litanijami Matere božje in blagoslovom vseh vrst vozil. Sledil bo govor g. Rada Čuka, župnika s predloke, in kvarteta Capris iz Kopra s črnskimi duhovnimi pesmimi. Za družabno srečanje bo igral domači ansambel Ogenj in led. Vabljeni.

kino

ARISTON - 21.15 **Freejack**, i. Anthony Hopkins, Mick Jagger, Emilio Estevez.
EXCELSIOR - Zaprto zaradi počitnic.
EXCELSIOR AZZURRA - Zaprto zaradi počitnic.
NAZIONALE I - 16.30, 18.15, 20.15, 22.15 **Scanners 2 - Il nuovo ordine**, r. David Cronenberg.
NAZIONALE II - 16.30, 22.15 **Il fuoco tra le gambe**, □□
NAZIONALE III - 16.30, 22.15 **Detective Stone**, i. Rutger Hauer.
NAZIONALE IV - 16.30, 18.15, 20.15, 22.15 **Le mie notti sono più belle dei vostri giorni**, i. Sophie Marceau, □□
GRATTACIELO - 18.00, 22.15 **Henry**, r. J. McNaughton, □□
MIGNON - Zaprto zaradi počitnic.
LJUDSKI VRT - 21.00 **Hot shots! - La madre di tutti i film.**
EDEN - 15.30, 21.30 **Una sfrenata donna in callore**, porn., □□
CAPITOL - 17.30, 19.00, 20.30, 22.10 **Tutto può accadere**, r. John Hughes.
LUMIERE - Zaprto zaradi počitnic.
ALCIONE - 21.00 **Garage Demy**, r. A. Varda.
RADIO - 15.30, 21.30 **L'aereo più erotico del mondo**, porn. □□.

Prepovedano mladini pod 14. letom □ - 18. letom □□

čestitke

Včeraj je praznovala rojstni dan VESNA iz Doline. Še mnogo let zdravja in zadoščenja ji želijo Nerina, Anton in Martin.

včeraj - danes

Danes, TOREK, 25. avgusta 1992
LUDVIK

Sonce vzide ob 6.18 in zatone ob 19.56 - Dolžina dneva 13.38 - Luna vzide ob 2.42 in zatone ob 18.04.

Jutri, SREDA, 26. avgusta 1992
JERNEJ

PLIMOVANJE DANES: ob 2.38 najnižja -52 cm, ob 9.19 najvišja 36 cm ob 14.57 najnižja -19 cm ob 20.38 najvišja 40 cm.

VREME VČERAJ: temperatura zraka 27,8 stopinje, zračni tlak 1017,4 mb rahlo narašča, brezvetrje, vlaga 52-odstotna, nebo skoraj jasno, morje skoraj mirno, temperatura morja 26,2 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI

RODILI SO SE: Hemes Marin, Elisa Cociancich, Cristina Mantovan, Gabiele Cocetti, Lorenzo Trost.

UMRLI SO: 60-letna Maria Trimarchi, 80-letni Nereo Marsi, 63-letna Iolanda Iamnich, 91-letna Silvia Santina, 87-letni Francesco Paolo Bruccoleri, 87-letna Leonilda Barei, 66-letni Lucio Pillepich, 81-letni Ernesto Klun, 63-letni Romolo Cristin, 63-letni Luigi Paco, 49-letna Margherita Buquicchio, 77-letni Romeo Degrassi, 78-letni Giuseppe Perini, 74-letna Adalgisa Marsut, 89-letni Flavio Lorenzoni, 78-letna Nerina Seri, 49-letna Marina Divo, 79-letna Maria Tamburini, 33-letni Alan Bocic, 100-letna Giuseppina Osso, 79-letni Giordano Levini, 58-letni Albano Donda, 51-letni Dino Zimarelli.

SLUŽBA LEKARN
Od ponedeljka, 24., do nedelje, 30. avgusta 1992

Normalen urnik lekarn: od 8.30 do 13.00 in od 16.00 do 19.30

Lekarne odprte od 13.00 do 16.00
Trg Goldoni 8 (tel. 634144), Ul. Revoltella 41 (tel. 947797), Ul. Flavia 89 - Žavlje (tel. 232253).
ZGONIK (tel. 229373) - samo po telefonu za nujne primere.

Lekarne odprte od 19.30 do 20.30
Trg Goldoni 8, Ul. Revoltella 41, Ul. Tor S. Piero 2, Ul. Flavia 89 - Žavlje.
ZGONIK (tel. 229373) - samo po telefonu za nujne primere.

NOČNA SLUŽBA
Lekarna odprta od 20.30 do 8.30.
Ul. Tor S. Piero 2 (tel. 421040).

ZA DOSTAVLJANJE ZDRAVIL NA DOM TEL. 350505 - TELEVITA

URAD ZA INFORMACIJE KZE
Urad za informacije KZE deluje od ponedeljka do petka od 8. do 13. ure - tel. 573012.

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA
Nočna služba od 20. do 8. ure tel. 7761, predpraznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

prispevki

V spomin na drago mamo Olgo Zeriali vd. Mauro darujeta sin Giuseppe in hči Luci z družinama 150.000 lir za MPZ Valentin Vodnik in 150.000 lir za MePZ Jacobus Gallus.

gledališča

Miramarski park
Do vključno 15. septembra se bodo vrstile predstave LUČI IN ZVOKI.
Jutri, ob 21.00 predstava v angleščini in ob 22.15 predstava v italijanščini.
Ponovitev v četrtek, ob 21.00 predstava v nemščini in ob 22.15 predstava v italijanščini.

razne prireditve

Narodna in študijska knjižnica obvešča, da bo žrebanje rešitev kviza Kolumb in doba odkritij jutri, 26. t. m., ob 16.30 na sedežu knjižnice, Ul. sv. Frančiška 20, I. nadstropje. Na sporedu bodo diapozitivi in pripoved Bruna Križmana o njegovih stikih z Indijanci ameriške celine. Vabljeni!

7. tradicionalno srečanje harmonikarjev Primorske bo v Senožečah v nedeljo, 30. avgusta, ob 17. uri. Prijave sprejema ZKO Sežana (tel. 067 73736) in KC Kosovel Sežana (tel. 067 73355), oziroma uro pred nastopom.

Stranka komunistične prenove občine Dolina priredi Praznik na Krmenki od 27. avgusta do 1. septembra. Delovali bodo dobro založeni kioski, za ples bosta igrala ansambla Furlan in Krt, bogata loterija in otroški ex tempore.

šolske vesti

Na liceju Prešeren se bodo začeli popravni izpiti v torek, 1. septembra, ob 8.30. Razpored je na oglasni deski.

Na pedagoškem liceju Anton Martin Slomšek se bodo začeli popravni izpiti v torek, 1. septembra, ob 8.30. Razpored je izobešen na oglasni deski.

Glasbena matica Trst sprejema vpise novih gojencev za šolsko leto 92/93 vsak dan, razen ob sobotah, od 9. do 11. ure od 1. 9. do 16. 9. v Ul. R. Manna 29. Za informacije tel. na št. 418605.

mali oglasi

OSMICO ima odprto Emil Purič, Repen 15.
OSMICO je odprl Živec v Koludrovci.
PRODAM domač krompir. Telefonirati ob uri obedov na št. 200882.
KRATKODLAKE istrske goniče, stare 5 mesecev, prodam. Kočevar, Kastelec št. 7, tel. (066) 59644.
PODARIM tri mucke, samčke, tigraste barve, zdrave in vajene psov. Tel. na št. 327091.
VOLVO 740 turbo intercooler, letnik 85, ABS, klima, pomična streha, prodam. Tel. tajnica 827493 ali ob delavnikih 366633 - Vali v uradnih urah.
PRODAJAM golf cabriolet, letnik 1982, v odličnem stanju. Telefonirati na št. 214763 ali 393148 ob delovnem urniku.
DIPLOMIRANA PREVAJALKA Mirjam Levstik opravlja strokovne in poslovne prevode v/iz nemščine, italijanščine in slovenščine. Inštruira nemščino, italijanščino in slovenščino na vseh stopnjah. Možen individualni ali skupinski pouk. Profesionalen pristop, zajamčen uspeh. Telefon/fax (0481) 522250.

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE, d.d., Mestni trg 26, 61000 Ljubljana

V skupno ali individualno rabo nudimo izjemno zanimiv poslovni objekt, t. i. Karlovški lok, v Ljubljani, Karlovška 1

Objekt je lociran v starem mestnem jedru kot zaključni element Levstikovega trga, ki ga je leta 1938 uredil arhitekt Jože Plečnik. Ob graditvi Karlovške ceste je bil objekt leta 1962 v celoti rekonstruiran.

Ima štiri nivoje, in sicer klet, pritličje in dve nadstropji v skupni izmeri 286 m². Površine v kleti, pritličju in 1. nadstropju so deljene v dve krili. V neposredni bližini je tudi javno parkirišče.

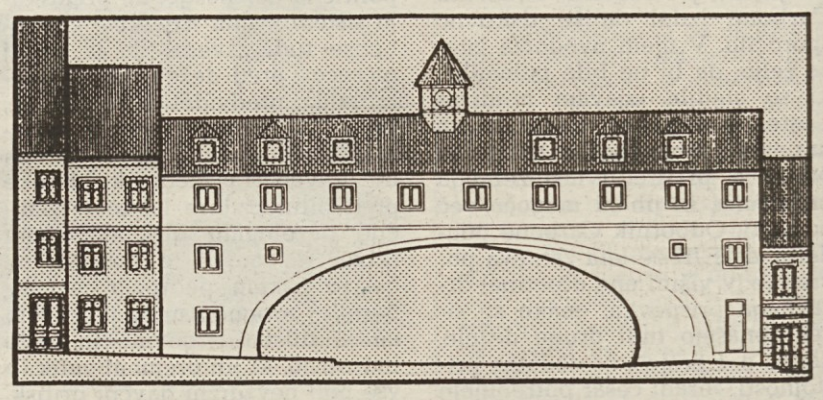

Dodatne informacije dobite pri Juretu Poljšaku, tel. 061 152-040. Ogled objekta je možen po dogovoru.

Vabimo vas, da nam pošljete pisne ponudbe, ki naj vsebujejo:
- predlog dejavnosti, ki naj bi se izvajala v objektu,
- predlog oblike poslovnega razmerja.

Ob osnovnem pogoju, da mora biti dejavnost donosna, so možne naslednje oblike poslovnega razmerja: skupno podjetje, joint venture ali najem.

Cenjene ponudbe pošljite na gornji naslov s pripisom Karlovški lok v 15 dneh po objavi.

Dvoboj med Allenom in Mio Farrow se nadaljuje prek odvetnikov

Družinska saga pred sodiščem

NEW YORK — Potem ko sta se enajst dni obdelavala z očitki, natolcevanji, izsiljevanji in grožnjami preko vsemogočih časopisov, bosta Woody Allen in Mia Farrow od jutrijšnjega dne nadaljevala svoj dvoboj preko svojih pravnih zastopnikov pred newyorškim vrhovnim sodiščem. Umetnikoma niti v zadnjem trenutku ni uspelo doseči sprave, s katero bi se izognila sodni obravnavi njunega silovitega družinskega spora. Farrowin odvetnik Alan Dershowitz je izjavil, da je Woody Allen v zadnjem trenutku odpovedal že dogovorjeno srečanje, na katerem naj bi zakonca našla časten kompromis. Verzija Allenovega odvetnika Lesleeja Darteja pa je bistveno drugačna. Zatrjuje namreč, da sploh ni bilo nobenega dogovora o kakšnem srečanju in da ga tudi ne bo, dokler ne bo Mia Farrow javno preklicala vse svoje obtožbe na račun domnevnega Allenovega spolnega nasilja nad malo Dylan. Do takrat je Woody Allen ne namerava videti in se z njo pogovoriti. Dershowitz spet drugače tolmači to zadevo in pravi: »Od moje varovanke s tem zahtevajo, da bi se lagala, česar pa Mia Farrow ne bo nikoli storila«.

Woody Allen

Spor se je torej v nezmanjšani obliki prenesel na raven odvetnikov, predvečer sodne obravnave pa je tako še bolj poln napetosti. Odvetnika se bosta vsekakor predhodno sestala s sodnikom Phyllisom Gangel-Jacobom, da bi skupaj sklenili, če naj prepustijo k procesu televizijske kamere.

Neizprosni boj po tisku se medtem nadaljuje z nezmanjšano ihto. Woody Allen je te dni odločno prešel v protinapad. Revije »Time«, »Newsweek« in druge posvečajo družinski sagi Allen-Farrow naslovne strani, v notranjosti pa objavljajo njegove strupene izjave, ki prikazujejo Mio Farrow kot nasilno žensko, ki je po odkritju Allenove idile s posvojeno hčerko Soon-Yi popolnoma izgubila nadzor nad svojimi živci. Drugi časopisi spet poročajo o lažnem poskusu samomora igralke ter o njenih čustvenih izsiljevanjih, ki naj bi jim bil v teh zadnjih mesecih podvržen Woody Allen.

Medtem ko je postal režiser glasnejši in napadalnejši, je igralka nekoliko obmolknila. Novinarjem noče več dajati izjav. Potrdila je le to, da ji je hčerka Soon-Yi razparala srce, a jo kljub temu razume in jo ima rada kot prej. Idila med Allenom in Soon-Yi pa se medtem nadaljuje in je ne nameravata, kot zatrjujeta, prekiniti. Nasprotno naj bi jo kmalu kronala poroka. Kaj bo o vsej zadevi reklo sodišče, bomo videli v prihodnjih dneh.

Celotna afera ima svoj ne le mnenjski, temveč konkreten odmev tudi v Italiji. Prepir se je namreč na ta račun vnel pri veliki konzumni družbi Coop, ki jo vodi Zveza zadrug in ki je poverila Woodyju Allenu serijo spotov, ki reklamizirajo njeno prodajno mrežo. Vodstvo Coop naj bi odločalo, če naj spričo dogodkov in polemik še nadaljujejo poslovne odnose z ameriškim režiserjem. Odgovorna pri Coop za zunanje odnose Gabriella Masciaga je izjavila, da vihar, ki ga je sprožilo Allenovo zadržanje, ni takšne narave, da bi moralo zaradi njega zasedati vodstvo. Če se že sestane, naj posveti razpravo veliko nujnejšim problemom, ki jih v Italiji ne manjka, kot pa neki ljubezenski zgodbi. Drugačnega mnenja je predsednik Nord Emilie Renzo Testi, ki trdi, da se mora podjetje zaščititi in ne sme povezati svojega imidža osebnosti, ki je pod takšnim udarom javnega mnenja. Za Masciagovo je ta izjava pošastna, ki je ne bi mogel izreči niti najhujši moralist in provincialec.

Pogodba med Coop in Woody Allenom predvideva realizacijo petih reklamnih spotov. Dva sta bila posneta leta 1991, dva v tem letu, enega pa naj bi režiser posnel prihodnje leto. Za štiri že posnete naj bi Allen prejel honorar v znesku petih ali šestih milijard lir, kar znaša približno 0,40 odstotkov celotnega poslovnega kroga Coop.

Premierski prikaz Gladiatorja

LJUBLJANA — V ljubljanskem kinu Bežigrad bo v četrtek, 27. avgusta premierski prikaz ameriškega filma Gladiator. Gre za akcijsko dramo, ki se dogaja v velemestnem podzemlju, v katerem se amaterski boksarji borijo za preživetje, vendar se pri tem ne morejo izogniti svojemu lastnemu getu iluzij in spletkam sadističnih managerjev.

Delo je režiral novi žanrski princ Rowdy Herrington, v glavnih vlogah pa igrata dve vzhajajoči zvezdi James Marshall, eden izmed junakov tv-serije Twin Peaks, in Cuba Gooding Jr., junak iz kultne in za dva oskarja nominirane ameriške uspešnice Fantje iz Soseščine. (Igralca vidimo na sliki). V oporo pa sta jima dva ekspresivna karakterna igralca, Robert Loggia (Častnik in Gentleman, Brazgotinec, Nezadržen) in Brian Dennehy (F¿-Umor s trikom, Orli pravice, Arhitektov trebuh).

današnji televizijski in radijski sporedi

RAI 1

6.50 Aktualno: Unomattina, vmes (7.00, 8.00, 9.00, 10.00) dnevnik 1
9.05 Nan.: La zia di Frankenstein - Il restauro
10.05 Variete: C'era una volta... Io, Renato Rascel
11.30 Nan.: Diciottanni
12.00 Variete: Unofortuna
12.25 Vreme in dnevnik 1
12.35 Nan.: La signora in giallo (i. A. Lansbury)
13.30 Dnevnik 1 in Tri minute
14.00 Film: Il leggendario X-15 (dram., ZDA 1961)
15.50 Film: Anime in delirio (dram., ZDA 1947, i. Joan Crawford)
17.35 Mladinski variete: Big!
18.00 Dnevnik 1
18.10 Nan.: Il cane di papà
18.40 Dok.: Atlante DOC
19.40 Aktualno: Il naso di Cleopatra
19.50 Vreme in dnevnik
20.40 Kvarkove posebnosti
21.40 Dnevnik 1
21.55 Film: Il giorno prima (dram., It. 1987, r. G. Montaldo, i. Ben Gazzara, E. Josephson)
24.00 Dnevnik in vreme
0.30 Rubrika opolnoči
1.00 Variete: Fantasy Party

RAI 2

6.50 Aktualno: Galatheus
7.00 Nanizanke in risanke
9.45 Rubrika: Verdissimo
10.05 Film: L'ammiraglio di Walla Walla (kom.)
11.30 Kratke vesti
11.35 Nan.: Lassie, 12.10 Amore e ghiaccio
13.00 Dnevnik in vreme
13.35 Variete: Videocomic
13.45 Nad.: La clinica della Foresta Nera, 14.35 Santa Barbara
15.20 Film: L'ombrellone (kom., It. 1966)
17.10 Aktualno: Ristorante Italia (vodi A. Clerici)
17.25 Kratke vesti
17.30 Nanizanka: Faber, l'investigatore
18.20 Športne vesti
18.35 Nanizanka: Il commissario Kress
19.35 Vreme in dnevnik
20.15 Športne vesti
20.30 Film: Il ragazzo dal kimono d'oro (pust., It. 1987, r. Larry Ludman, i. Kim Rossi Stuart)
22.05 TG2 Dosje
23.15 Dnevnik in vreme
23.35 Ravenna Blues Festival
0.30 Il cappello sulle 23
1.10 Filmske novosti

RAI 3

7.00 Sat News, danes v kioskih, Televideo
11.50 Šport: Tamburello (IP)
12.00 Film: Capitan Fracassa (pust., It. 1940, r. Duilio Coletti)
13.25 Drobci-Tribuni
14.00 Deželne vesti
14.10 Popoldanski dnevnik
14.25 Koncert: Uto Ughi in beethovnove sonate
15.30 Šport: kolesarstvo, 16.30 atletika-hitra hoja
17.00 Film: Erode il grande (dram., It. 1959, i. Edmund Purdom, S. Lopez)
18.45 Rubrika Derby in vreme
19.00 Dnevnik
19.30 Deželne vesti
19.45 Drobci
20.05 Risanke: BlobCartoon
20.30 Variete: Avanspettacolo (vodita Franchi-Ingrassia)
22.30 Dnevnik ob 22.30
22.45 Nan. Perry Mason: Nozze al veleno (i. R. Burr)
23.40 Variete: Stasera che sera! - Quelli della domenica (1968)
0.35 Dnevnik, pregled tiska in vremenska napoved
1.00 Film: Donna Flor e i suoi due mariti (kom.)

TV Slovenija 1

9.45 Spored za otroke: Zgodbe iz školjke
10.35 Nekoč je bilo življenje
11.05 Ljudje in psi
11.30 Po poteh do sebe
12.00 Poročila
12.05 TV dnevnik BIH (pon.)
12.55 Video strani
16.05 Napovednik
16.25 Film: Krokar (dram., Fr. 1943, r. G. Clouzot)
17.55 Poslovne informacije
18.00 Dnevnik
18.10 Spored za otroke: risana serija Biskvitki
18.40 Alpe-Donava-Jadran
19.10 Risanka in Napovednik
19.30 Dnevnik, vreme in šport
20.05 Nad.: Ambasadorkin soprog (8. del)
21.00 Za prihodnost Narodne galerije (3. oddaja)
21.10 Dok. serija: Kronika
21.35 Sova, vmes nanizanka Problemčki
22.00 Dnevnik, vreme, šport in Žarišče
22.50 Napovednik
22.55 Sova, vmes nanizanka Polnočni klici ter Glasbeni utrinek Pet plesov iz baleta Hrestač (P.I. Čajkovski)
23.55 Video strani

TV Koper

16.00 Film: Rdeča past (krim., Nem. 1963)
17.25 Mednarodni festival folk glasbe: Folkest
18.05 Nanizanka: Na kalifornijskih cestah
19.00 Vsedanes - TV Dnevnik
19.30 Nadaljevanka: Ryan
19.55 Nan.: Buck Rogers
20.40 Film: Drug za drugim... brez usmiljenja (vestern, It. 1968, r. R.R. Marchent, i. Peter L. Lawrence)
22.05 Vsedanes - TV Dnevnik
22.15 Arhitektovi nasveti
22.25 Film: Tom Dollar (pust., It. 1967, i. M. Poli)

TV Slovenija 2

15.30 Mednarodna obzorja
16.10 Sova, vmes nan. Stara vohunska mačka, Polnočni klici ter nad. Hemingway (zadnji del)
18.15 Svet proroča
18.55 Nad.: Modro poletje
19.30 TV dnevnik BIH
20.00 Dok.: Klasični dosežki v oblikovanju
20.25 Glasba, show in cirkus
21.25 Omizje
23.25 Svet poroča

RADIO TRST A

7.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 8.00, 10.00, 14.00, 17.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše, vmes Koledar; 8.00 Deželna kronika; 8.10 Srečanje z Jankom Ježem; 8.40 Lahka glasba; 9.00 New Age; 10.00 Dnevni pregled tiska; 10.10 Stereofonski koncert; 11.30 Odprta knjiga: Kdaj se bo vam nasmehnila sreča?; 11.35 Kantavtorji in šansonjeji; 12.00 Dermoflash; 12.15 Italijanska lahka glasba; 12.40 Evergreeni; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Deželna kronika; 14.10 S festivalov; 14.30 Dobrodošlo, poletje!, 15.00 Nad.: Modra puščica (2. del); 15.30 Hit Parade; 16.00 Nazaj k naravi, 16.20 Potpuri; 17.00 Kulturna kronika; 17.10 Klasični album; 18.00 Ciril Kosmač: Prazna ptičnica; 18.30 Instrumentalna lahka glasba; 19.20 Zaključek.

RADIO SLOVENIJA

5.00, 6.00, 6.30, 7.30, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 18.00, 19.00, 21.00, 23.00 Poročila; 6.50 Dobro jutro, otroci; 7.00 Kronika; 8.05 Radio plus; 9.35 Turistični napotki; 11.30 Pregled tiska; 12.05 Na današnji dan; 12.30 Kmetijski nasveti; 13.20 Obvestila; 13.45 Iz tujega tiska; 15.00 Radio danes; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Obvestila; 17.00 Studio ob 17.00; 19.45 Lahko noč, otroci; 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi; 20.35 Minute za; 21.05 Radijska igra: Zvoki gore; 21.45 Glasbeni intermezzo; 22.00 Zrcalo dneva; 22.30 Slovenski pevci šansonov; 23.05 Literarni nokturno: Nazim Hikmet; 23.15 Nočni program - Glasba.

RADIO KOPER
(slovenski program)

8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30 Poročila; 12.30, 19.00 Dnevnik; 6.00 Glasba, koledar; 6.30 Jutranjik; 7.00 Kronika-Prenos RS; 7.30 Dnevni pregled tiska; 8.00 Modri val - Na rešetu; 9.00 Souvenir d'Italy; 9.15 Z roko v roki; 11.00 Hladno-Toplo-Vroče; 12.00 Tropicana; 12.30 Opoldnevnik; 13.00 Jagode in podoknice; 15.00 Dance music; 15.15 Hit dneva; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Glasbeni desert; 16.50 Pesem tedna; 17.00 Glasba po željah; 17.30 Primorski dnevnik; 18.00 Iz kulturnega sveta; 19.00 Prenos RS.

RADIO KOPER
(italijanski program)

6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, 18.30 Poročila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 6.30 Utrinki; 7.45 Jutranjik; 8.10 Morfej; 9.00 Poletne turneje; 9.20 Glasbene želje; 9.45 Edig Galletti; 10.00 Pregled tiska; 10.40 Svet družine; 11.00 Sanje o počitnicah; 12.00 Glasba po željah; 13.35 Pesem tedna; 14.00 Želja po glasbi; 14.33 Alphabet street; 16.00 Popoldne ob 4.; 16.05 Promocija plošče; 16.20 Kulturni koledarček; 16.50 Rock-slovar; 17.20 Beatlesi; 17.32 Tropicana; 18.00 Discoteca; 19.00 Souvenir d'Italy; 19.45 New age; 20.00 Nočni program.

RADIO OPČINE

7.30, 13.30, 17.30 Poročila; 10.00 Matineja z glasbo po željah; 16.00 Naš Kras (v italijanščini); 17.30 Paff... boom; 19.00 C'est la vie; 20.30 Smeh in glasba.

CANALE 5

6.30 Aktualno: Na prvi strani
8.30 Nanizanke: Arnold, 9.00 Casa Keaton - Apprendista architetto, 9.30 Love Boat, 10.30 La famiglia Bradford, 11.30 Otto sotto un tetto
12.00 Kviz: Il pranzo è servito
13.00 Dnevnik TG 5
13.20 Variete: Non è la RAI
14.00 Aktualno: Forum
15.00 Nanizanki: I Robinson - Via di casa, 15.30 Denise - La festa dei crapuloni
16.00 Otroški varieteji in risanke
18.00 Kviza: OK il prezzo è giusto!, 19.00 La ruota della fortuna
20.00 Dnevnik TG 5
20.25 Variete: Il TG delle vacanze - Predstavitev
20.30 Aktualno: Affari di famiglia (vodi Rita Dalla Chiesa), 22.00 Le più belle Scene da un matrimonio (vodi D. Mengacci)
22.30 Variete: Il TG delle vacanze
23.00 Variete: Maurizio Costanzo Show, vmes (24.00) nočni dnevnik
2.00 Spored non stop

RETE 4

8.30 TG 4 vesti
9.00 Nan.: Strega per amore, 9.30 La Tata e il professore (i. Juliet Mills)
10.00 Nad.: General Hospital, 10.30 Marcellina
11.00 Otroški program in risanke
13.00 Nadaljevanka: Sentieri
13.30 TG 4 vesti
13.55 Variete: Buon pomeriggio (vodi P. Rossetti)
14.00 Nad.: Sentieri, 14.30 Maria, 15.15 Io non credo agli uomini, 15.55 Ines, una segretaria da amare, 16.25 Manuela
17.30 TG 4 vesti
17.45 Aktualno: Lui lei l'altro
18.20 Kviz: Gioco delle coppie
19.00 TG 4 vesti
19.25 Rubrika o lepoti
19.30 Nad.: Gloria sola contro il mondo
20.30 Film: I segreti di Filadelfia (dram., ZDA 1959, r. Vincent Sherman, i. Paul Newman, Barbara Rush)
23.00 Film: Il capitalista (kom., ZDA 1952, r. Douglas Sirk, i. Charles Coburn, Piper Laurie), vmes (23.30) TG 4 vesti

ITALIA 1

6.30 Pregled tiska
6.40 Nanizanka: Cristina
7.10 Otroški variete, aktualnosti in risanke
9.05 Nan.: Il mio amico Ricky, 9.45 La casa nella prateria - L'amicizia può fare miracoli, 10.45 Hazzard - Sceriffo dell'anno, 12.00 La donna bionica, 13.00 I ragazzi della terza C
14.00 Otroški variete: Ciao ciao in risanke
16.00 Nanizanke: Adam 12 - Un vecchio amico, 16.30 Giustizieri della città - Bentornato giudice, 17.30 T.J. Hooker - Un bacio pericoloso, 18.30 Riptide - Un killer in fondo al mare
19.30 Odprti studio in šport
20.00 Variete: Mai dire TV
20.30 Glasba: Festivalbar (vodi Gerry Scotti)
22.30 Nogomet: Atalanta proti zmagovalki tekme Venezia-Cosenza (za pokal Italije)
0.30 Odprti studio
0.40 Pregled tiska
0.50 Studio sport
1.05 Nočni spored

ODEON

13.00 Risanke in nanizanke
15.30 Nan.: College, Henry & Kip, 4 donne in carriera, 16.30 Stazione di polizia
17.15 Nad.: Viviana, 18.00 Veronica (i. V. Castro)
19.30 Risanke
20.00 Nan.: Laverne & Shirley
20.30 Film: La banchiera (dram., Fr. 1980, r. Francis Girod, i. Romy Schneider, J.L. Trintignant)
22.45 News magazine: Telefacts
23.15 Film: Il ladro solitario (dram., 1972, r. Alain Brunet, i. Hardy Kruger)

TMC

8.30 Nanizanka: Batman
9.00 Risanke
9.30 Spored za otroke
10.30 Nan.: Truck Driver, Doris Day Show, 12.00 I misteri di Nancy Drew
13.00 TMC News - Sport News
13.40 Dok.: Prijateljska narava
14.15 Variete: Amici mostri
15.15 Nanizanka: Autostop per il cielo
16.15 Film: Tramonto (dram., ZDA 1939, r. E. Goulding, i. Bette Davis)
18.10 Film: Larry (dram., ZDA 1974, r. W.A. Graham, i. Frederic Forrest)
19.45 Aktualno: Dietro lo specchio (vodi Ivo Mej)
20.00 Vesti: TMC News
20.35 Nanizanka: Matlock - Il purosangue
21.35 Šport: atletika - igre stoletja
23.30 Nočne vesti
23.50 Aktualno: Intervju
0.35 Film: La strada sbagliata (dram., ZDA 1966, i. Jennifer Jones)
2.15 Aktualno: CNN News

TELEFRIULI

10.45 Telefriuli non stop
15.45 Rubrika
16.00 Kratke vesti
16.05 Risanke in nanizanka
18.05 Nan.: Adderly
19.00 Dnevnik
19.30 Speciale tiri e ritiri
20.00 Dokumentarec
20.30 Variete: Vernice fresca
21.30 The World Music Award
22.00 Incontri al caffè (vodi Romano Battaglia)
22.45 Nočne vesti
23.30 Speciale tiri e ritiri

TELE 4

(Se povezuje s sporedi Italia 1)
Lastne oddaje:
14.00 Dogodki in odmevi
19.30 Dogodki in odmevi

Po obnovitvi dejavnosti v gospodarstvu na Goriškem

Težaven položaj v tekstilni industriji Negotovost za 30 delavcev v Podgori

V številnih podjetjih na Goriškem so v tem tednu že obnovili proizvodnjo, skoraj sočasno pa prihajajo na dan vesti o težavah s katerimi se ponekod spopadajo. Težavne razmere so, kakor se zdi, predvsem v tekstilnem sektorju in to v podjetjih, ki so nastala pred kratkim, ki bi morala imeti sodobno in torej konkurenčno tehnologijo in ki bi morala nekako zdržati v tem nelahkem trenutku na tržišču.

Po informacijah sindikata tekstilcev, so trenutno največje težave v podgorski tovarni Filatura di Gorizia. Gre za podjetje, ki je nastalo pred nekaj leti na pogorišču nekdanje tekstilne tovarne in ki trenutno zaposluje kakih trideset delavcev. Lastnik je bila najprej družba Ettore Sola, v zadnjem času pa se je lastništvo kar dvakrat zamenjalo. Do zadnjega prenosa je prišlo prav v zadnjih tednih in danes še ni povsem jasno, pravijo pri sindikatu tekstilcev CGIL, kdo je pravzaprav lastnik in v kolikšni meri.

Prejšnji petek so v podjetju, kjer se sicer proizvodnja odvija, stavkali, precej težav je bilo z izplačilom plač za julij in avgust.

Sindikati so preko Zveze industrijcev že zahtevali takojšnje srečanje z novim lastnikom, kar naj bi se zgodilo prvi teden septembra.

Na osnovi podatkov in analiz, ki jih imajo sindikati je podjetje v težavnem položaju predvsem zaradi dveh razlogov. Zadolženost podjetja je dosegla zaskrbljujočo vsoto. Največji upnik je menda podjetje Savio iz Pordenona, ki je dobavilo opremo.

Med upniki je tudi deželna finančna družba Friulia, kajti podjetje je proizvodnjo organiziralo v prostorih, ki so last Friulie in torej zanje plačuje, ali bi vsaj moralo plačevati, najemnino.

Določene težave se menda pojavljajo tudi v samem proizvodnem procesu, kar se seveda negativno odraža pri uveljavljanju podjetja, oziroma plasiranju proizvodov.

Še do pred nekaj meseci so lastniki položaj in perspektive podjetja prikazovali v precej optimistični luči. Stanje je danes žal bistveno drugačno. Na poglabljajočo krizo opozarjajo tudi zamenjave lastništva in vodilnih v podjetju.

Ukinili delavske avtobuse

Na pobudo sindikata delavcev v prevozniških dejavnosti CGIL/CISL/UIL je bilo na Pokrajini srečanje med pokrajinskim odbornikom Bressanom, predsednikom podjetja APT Visintinom in delegacijo sindikalistov. Razpravljali so o ukinitvi delavskih avtobusov med občinami na Goriškem in Tržičem ter med nekaterimi kraji v Furlaniji in Tržičem. Ukinitev prevozov večlja od 3. avgusta.

Predstavnika Pokrajine oz. podjetja APT sta potrdila, da je sklep o ukinitvi povezan s prizadevanji o omejevanju javnih izdatkov ter s prizadevanji za zmanjšanje primanjkljaja podjetja APT.

Predstavniki sindikatov so zahtevali, naj bi sklep o ukinitvi avtobusnih zvez za delavce začasno zamrznili, vsaj dokler ne bi na deželni ravni, tudi z angažiranjem vodstva konzorcija CISP, podjetja APT, pokrajinske uprave in predstavnikov Dežele našli ustrezne rešitve.

Zahteva po zamrznitvi ukrepa ni bila sprejeta pač pa je odbornik Edoardo Bressan zagotovil, da bo v čimkrajšem roku skušal doseči sklic posebne konference o prevozih.

Tudi kot priprava na nastop v Arezzu

Trije zbori nastopili na koncertu v Podgori

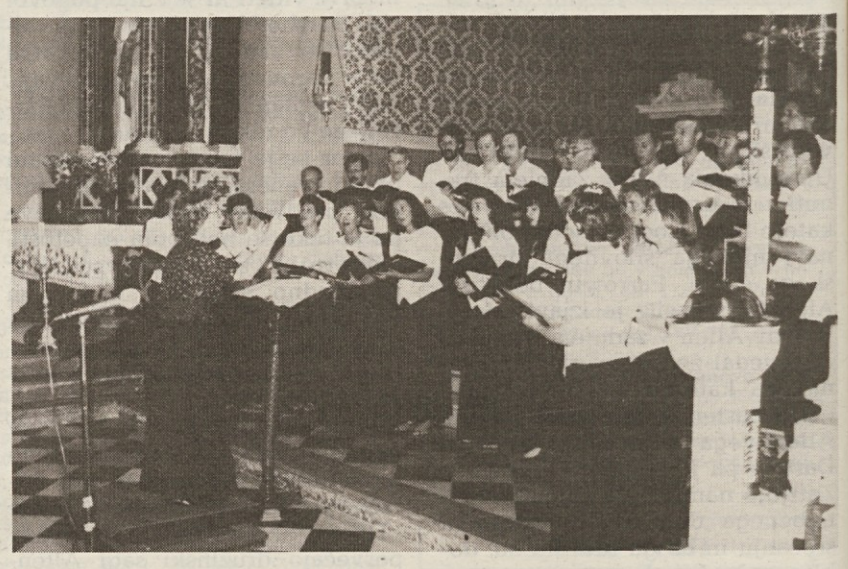

V Podgori, v tamkajšnji cerkvi, je bil v petek zvečer lep zborovski koncert polifonske glasbe. Nastopili so trije zbori., poleg domačega mešanega pevskega zbora Podgora, ki ga vodi dr. Mirko Spazzapan, še mešani pevski zbor Vox Julia iz Ronk ter dekliški zbor Audite Nova iz Štarancana.

Tako zbor Audite nova kakor zbor iz Podgore bosta nastopila na mednarodnem pevskem festivalu v Arezzu in je bil petkov koncert v podgorski cerkvi, ki se ga je, kljub sila nadležni avgustovski pripeki, udeležilo lepo število poslušalcev, nekakšen poskusni nastop pred koncertom na zahtevni mednarodni prireditvi.

Pevce in občinstvo je na petkovem koncertu nagovoril predsednik deželne zveze pevskih zborov (USCI) Aldo Policardi. Kot prvi je na koncertu nastopil zbor Vox Julia (na sliki - foto Klemše), ki ga vodi Sonia Magris Sirsen, zatem dekliški, oziroma ženski pevski zbor iz Štarancana, kot zadnji pa domačini.

Člani mešanega pevskega zbora odhajajo danes v Arezzo, kjer bodo sodelovali na mednarodnem pevskem tekmovanju. V Arezzu bodo nastopile tudi članice zbora Audite nova. Podgorci bodo v tekmovalnem delu nastopili jutri in bodo, poleg obveznih skladb zapeli tudi U. Vrabca pesem Veter.

Med obiskom, oziroma nastopom v Toskani, bodo člani MePZ Podgora jutri imeli celovečerni nastop v kraju Michelangelo Caprese.

V četrtek prvi "vodni" in poletni Pajk's show

Za letošnji poletni in povrh vsega še vodni Pajk's show je vse nared. Vsi, ki si želijo preživeti prijeten večer, se bodo zbrali v četrtek, 27. t.m., v priznanem poletnem središču "Ai Cacciatori" v Sredipolju ob 20.30.

Zanimanje za Pajk's show se iz dneva v dan veča, priprave nanj pa potekajo po ustaljenih navadah, prirediteljі razpolagajo z zavidljivim številom prijavljenih, vse nastopajoče ekipe dajejo še zadnje moči od sebe, da bodo ja najbolje pripravljene v četrtek zvečer, ko bo okrog bazena zelo pestro in predvsem pa mokro. Na letošnjem Pajk's showu bodo na vrsti vodni športi, derbiji med Štandrežem in Sovodnjami, med Brici, ki se bodo "kampanilistično" borili med sabo, osrednje tekmovanje pa bo izbira prvega slovenskega "Il Moro", ki bo nato tekmoval na regatah America's cup...

V slučaju slabega vremena letošnji Pajk's show v četrtek odpade, oziroma bodo prireditev prenesli na kasnejši datum, ki ga bodo pravočasno sporočili. Sicer pa se na Pajk's show lahko pride samo z vabili, ki jih dobite v uradu Kulturnega doma v Gorici ali pa naročite po telefonu na številko 33288 od 10. do 13. ure. Predvsem pa ne čakajte zadnji trenutek!

Požar v poslopju otroškega vrtca v Tržiču povzročil škode za okrog sto milijonov lir

Seznam vandalskih dejanj v Tržiču se je včeraj zjutraj podaljšal. Neznani storilci so namreč zanetili požar v občinskem poslopju v ulici Tagliamento, kjer je nameščen otroški vrtec, oziroma občinske jasli in kjer naj bi se že v prihodnjem tednu obnovila dejavnost.

Občan, ki stanuje v bližini, je po telefonu, okrog 6.30, obvestil gasilce, da se iz poslopja vrtca vije gost dim. Gasilci so bili že nekaj minut zatem na kraju in skušali ogenj, ki je najprej zajel pralnico, pogasiti. To jim je tudi uspelo čez približno tri ure, kljub temu pa je požar že opravil svoje in je nastalo na poslopju in opremi za kakih sto milijonov lir škode. Menda so iz vrtca izginili tudi televizor in druge aparature.

V teku je preiskava, ki jo vodijo karabinjerji v Tržiču. Domnevati je mogoče, da je bil ogenj podtaknjen, kajti poslopje je bilo te dni prazno, saj se bo dejavnost v tej vzgojno-varstveni ustanovi začela šele prihodnji teden. Obstajajo pa tudi dovolj jasni znaki, da je nekdo vdrl v notranjost in sicer skozi manjše plastično okence, ki je na notranji (vrtni) strani stavbe.

Na županstvu so zagotovili, da bodo skušali škodo odpraviti v najkrajšem možnem času. Dejavnost jasli bodo začasno prenesli v drugo poslopje, kjer bodo sprejeli v oskrbo tudi malčke, ki so že vpisani.

V prejšnjih mesecih so v Tržiču, poleg običajnih in dokaj pogostih požigov zabojnikov za zbiranje odpadnega papirja in zabojnikov za odpadke, imeli opravka z dvema podobnima dejanjema: spomnimo naj na požig skladovnice rabljenih avtomobilskih plaščev in na poskus požiga v nekem skladišču bližnjem skladišču. V prvem slučaju je šlo za pravo ekološko katastrofo, saj je zgorela ogromna lkoličina avtomobilskih plaščev, v ozračje pa se je razpršilo ogromno nevarnih snovi in prašnih delcev.

Med težja vandalska dejanja, ki se v Tržiču ponavljajo precej pogostoma, sodi tudi uničevanje, oziroma rezanje avtomobilskih plaščev na ulicah parkiranih avtomobilov in pa skrunjenje nagrobnikov.

Policijski organi so sicer evidentirali nekaj oseb, osumljenih takih skrajno nekulturnih dejanj, vendar pa jim niso mogli dokazati krivde, oziroma odgovornosti.

Dani zaenkrat zmagal

Vittorio Spolverini, bolje znan pod imenom Dani, je včeraj dopoldne začasno zmagal v sporu z Občino, oziroma oblastjo, ki mora po nalogu upravnega sodišča porušiti njegovo cerkev. Okrog 10. ure sta se pred parcelo na Majnicah, kjer je videc postavil, brez dovoljenja kapelo, v spremstvu redarjev in karabinjerjev, predstavila dva občinska uslužbenca z namenom, da ugotovita dejansko stanje. Občinska uslužbenca pa nista imela s sabo po zakonu predpisanih nalogov in listin in tako sta morala oditi.

razna obvestila

Šola Glasbene matice Gorica sporoča, da bo potekalo vpisovanje za šolsko leto 1992/93 od 1. do 11. septembra ob delavnikih od 10. do 14. ure na sedežu v Ul. Croce 3, tel. 531508.

Knjižnica D. Feigel obvešča, da je do 30. avgusta zaprta zaradi dopusta.

Občinska knjižnica v Doberdobu sporoča, da bo knjižnica zaprta od 26. avgusta do vključno 1. septembra.

kino

Gorica

VITTORIA Zaprto.

CORSO 18.00-22.00 »House 4 — presenze impalpabili«.

VERDI Danes zaprto. Jutri 18.00-22.00 »Dove comincia la notte«.

Nova Gorica

SOČA 18.30 in 20.30 »Doktor«.

SVOBODA Šempeter 20.30 »Ricochet«.

DESKLE Ni predstave.

DEŽURNA LEKARNA V GORICI
BASSI Rita - ul. Don Bosco 175 - tel. 32515.

DEŽURNA LEKARNA V TRŽIČU
S. ANTONIO - ul. Romana 147 - tel. 40497.

Igre na srečo - za okrog 150 milijonov lir dobitkov na lotu

Sociologi so še do nedavna trdili, da so igre na srečo bolj razširjene v krajih, kjer je doma revščina. Zgleda pa, da se vse bolj uveljavljajo tudi v krajih, kjer o revščini ni mogoče govoriti, igrajo pa (in tudi zmagujejo dobitke), kot se zdi, tudi osebe, ki jim denarja nikakor ne zmanjkuje in ki, bi lahko rekli, igrajo bolj iz firbelca.

Ob koncu tedna se je sreča nasmehnila igralcem lota, na stavnih listkih, ki so bili vplačani v igralnici št. 413 (ulica sv. Mihaela 79), ki jo vodi Bruno Laurenti. V raznih kombinacijah so zmagali za okrog 150 milijonov lir dobitkov. "Srečni" številki sta bili 75 in 80. Prva je bila izžrebana v Milanu, druga pa v Cagliariju. Zgleda, da je prav številka 80, ki je v Cagliariju niso izžrebali že več kakor sto tednov (skoraj dve leti) prinesla čeden zadetek Giancarlu Pozzu, nekdanjemu predsedniku goriškega nogometnega kluba Pro Gorizia. Pozzo naj bi bil dobitnik čedne nagrade, oziroma stave, tudi pred nekaj tedni.

Tretji balinarski turnir

Tradicionalni balinarski turnir za memorial Janka Cotiča, ki ga prirejajo slovenski goriški upokojenci, bo v Sovodnjah, v soboto, 5. septembra. Tekmovanje namenjeno ekipam upokojencev bo letos potekalo pod pokroviteljstvom Kmečko-obrtne posojilnice v Sovodnjah. Od 8. ure dalje bo izločilni del tekmovanja med osmimi sodelujočimi ekipami. To so reprezentance upokojencev iz Gorice, Vrha, Štandreža, Sežane, Nove Gorice, Solkana, Šempetra in Renč.

Pokal Janka Cotiča je prehodnega značaja, kar pomeni, da si ga dokončno prilasti ekipa, ki ga je osvojila dvakrat. To možnost imajo letos ekipe z Vrha, iz Sežane in Solkana, ki so se vsaka enkrat uveljavile na dosedanjih treh izvedbah. Dopoldanski izločilni del tekmovanja bo potekal v Sovodnjah in na Vrhu, finalni del pa bo na balinarskih stezah v Sovodnjah.

58-letni uslužbenec državnih železnic umrl za posledicami nesreče v Tržiču

V bolnišnici na Katinari, kamor so ga prepeljali zaradi hudih notranjih poškodb, je v nedeljo, v prvih jutranjih urah, umrl 58-letni uslužbenec državnih železnic Albano Donda iz Ronk, ul. Raparoni 35.

Poškodbe je zadobil v prometni nesreči, v soboto ponoči, v bližini svojega doma, ko se je vračal z dela. Bil je namreč zaposlen na postaji na Opčinah in bi moral v kratkem, že čez nekaj dni, stopiti v pokoj.

Nesreča se je zgodila v križišču ulic Verdi in 4. novembra v Tržiču, kjer je prišlo do silovitega trčenja med lancio delta v kateri se je peljal Donda in audijem finske registracije v katerem so se peljali štirje v Tržiču začasno zaposleni finski državljani. Trije od teh so bili laže, eden pa huje ranjeni.

Dondo so najprej prepeljali v tržiško bolnišnico, spričo hudih poškodb pa kmalu zatem premestili na Katinaro, kjer je nekaj ur zatem umrl.

V bolnišnico s helikopterjem

Hitra zdravniška pomoč, oziroma možnost prevoza pacienta v opremljeno bolnišnico, je odločilnega pomena v primeru nesreč, nenadnih hudih slabosti itd. Včeraj popoldne so s helikopterjem deželne službe za hitro pomoč, iz Fojde v goriško splošno bolnišnico prepeljali hudo ranjenega 43-letnega Emilia Colusso. Sprejeli so ga na oddelku za oživljanje in intenzivno nego s strogo pridržano prognozo.

Pacient se je hudo ranil ob padcu v nekaj metrov globoko strugo potoka. Nesreča se je pripetila včeraj popoldne v občini Fojda, v Gorico pa so ponesrečenca prepeljali ker v bolnišnicah na Videmskem niso imeli prostega mesta na oddelkih za intenzivno nego.

Helikopter je pristal na igrišču ob nekdanji psihiatrični bolnišnici, kjer je ranjenca prevzela ekipa službe za hitro pomoč in takoj poskrbela za njegov prevoz v le nekaj sto metrov oddaljeno bolnišnico, kjer so bili na prihod pacienta že pripravljeni.

Helikopter je iz Fojde poletel tri minute pred 18. uro, v slabih desetih minutah pa je bil že na cilju, v Gorici, kmalu zatem pa spet poletel na izhodiščno mesto, pripravljen za nove polete.

pogrebi

Danes v Gorici, ob 9.30 Adelchi Narduzzi iz splošne bolnišnice v cerkev in na pokopališče v Ločniku ter ob 11.30 Erna Ermacora vdova Ceschia iz bolnišnice sv. Janeza od Boga v cerkev v Stražicah in na pokopališče v Ločnik.

†

Po krajši bolezni je preminil

Alojz Pacor

star 63 let

Pogreb bo v sredo, 26. avgusta ob 11. uri v župni cerkvi v Jamljah. Pogrebni sprevod bo krenil ob 10. uri iz mrliške veže glavne bolnišnice v Trstu.

V naprej se zahvaljujemo vsem, ki se bodo udeležili žalostnega slovesa.

Svakinja, sestre, svak Silvano, nečaki z Nicole in drugi sorodniki

Trst, Jamlje, 25. avgusta 1992

V letih 1615 - 1617 so se tu spopadali avstrijski in beneški vojaki

Na Šanci nad Pevmo so divjali hudi boji

Na griču med Grojno in pevmskim naseljem so ostanki nekdanje kamnite utrdbe, zato Pevmanci temu kraju pravijo "Na šanci", kar skriva prvotno nemško poimenovanje. Odkar je Pevma pod goriško občino, so raznim krajem ter ulicam na pevmsko-oslavsko-štmavrskem območju dali imena, ki spominjajo na dogodke iz prve svetovne vojne, seveda z vidika takrat vojskujoče se italijanske armade. Med njimi je ena, bolj kot ulica ji lahko rečemo pot, saj z današnjega trga sredi Pevme vodi v gozd in pride po ovinku v novo stanovanjsko naselje pri pevmskem mostu, ki je ob koncu dvajsetih let dobila ime "Via Forte del Bosco".

Odkod torej ime "Na šanci", ali po italijansko "Forte del Bosco"? V tem primeru ne gre za naziv iz prve svetovne vojne. Naziv je starejši.

Kraj je bil tako poimenovan že v začetku sedemnajstega stoletja. Med leti 1615 in 1617 je v naših krajih prišlo do takoimenovane druge gradiščanske vojne, ki se je, sto let po prvi, bila med Beneško republiko in Avstrijo. Čete Serenissime so prešle mejo, pričele oblegati utrjeno Gradišče ob Soči, ki ga niso mogle zavzeti. Benečani so zasedli vso furlansko ravan in prišli do Soče, kdaj pa kdaj se spopadali tudi v Brdih, v Števerjanu, na Dobrovem, kakor tudi na Krasu, do katerega so imeli Benečani lažji dostop, saj je tržiški okoliš bil pod oblastjo Serenissime že pred pričetkom bojev. Gorice pa Benečani v tej drugi vojni niso mogli zavzeti. V prvi gradiščanski vojni je Gorico zavzel in jo kratek čas imel v oblasti vojskovodja Bartolomeo d'Alviano, ki je na pročelje goriškega grada dal postaviti beneškega leva.

Edini most, ki je v tej drugi vojni vodil čez Sočo pri Gorici, je bil takrat pevmski most; bil je močno zavarovan, saj je na desnem bregu Soče bila močna utrdba, velik stolp, ki je zapiral dostop k mostu, da je bilo nanj moč priti le skozi glavna stolpna vrata. Most je bil kamnit, tak je ostal do prve svetovne vojne, ko ga je italijansko topništvo močno poškodovalo. Po prvi vojni so na istem mestu zgradili novega, današnjega.

O drugi gradiščanski vojni imamo zanimive kronike, zbrane v knjigah, ki so jih izdali kmalu zatem tako v Benetkah kot v Trstu in tudi arhivi v Benetkah, v Gradcu, v Vidmu ter v Gradišču ob Soči hranijo veliko dokumentov o takratnih dogodkih.

Ko so sredi vojne hoteli Benečani priti čez Sočo v Gorico, da bi jo zasedli, so najprej nameravali zavzeti pevmski most. Ta je bil edina zveza med desnim in levim bregom Soče. Ni bilo takrat ostalih mostov, kakor so južno od Gorice danes. Avstrijci so levi breg utrdili s postojankami pri izlivu Korna v Sočo (morda so takrat temu kraju dali ime Stražice, od slovenskega "straža") in pod Štandrežem. Večje utrdbe pa so bile še bolj na jugu, kjer je Gradišče ohranilo ves čas vojne zvezo z levim bregom Soče, pa čeprav so Benečani na Krasu, prav nad Gradiščem, zgradili večjo utrdbo, tako imenovano "Forte Stella", s katere so hoteli nadzorovati promet med Gradiščem in avstrijskim zaledjem onkraj Soče.

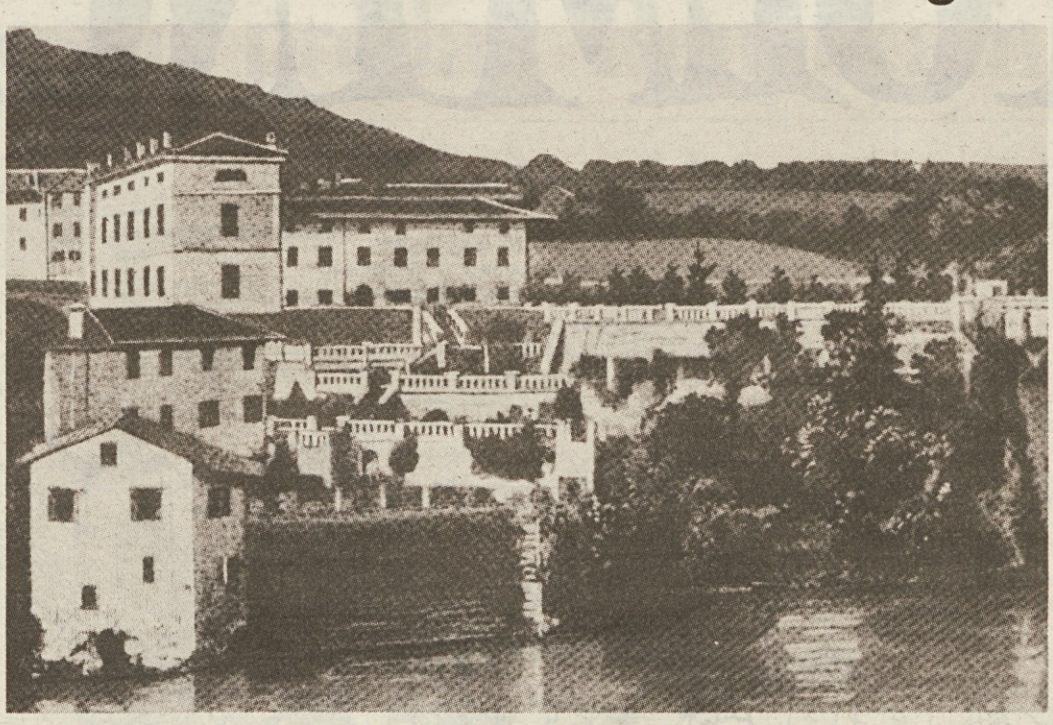

Pri pevmskem mostu so pred 1. svetovno vojno stale Fogarjeve palače. Tam je bilo tudi županstvo podgorske občine. V ozadju je grič, ki mu domačini pravijo "Na Šanci".

Tako so Benečani, ki so že zasedli Ločnik, prišli tudi v Podgoro in zasedli grič nad to vasjo, se pravi Kalvarijo in na njej postavili kar tri utrdbe. Benečani so ugotovili, da je onkraj potoka Grojne grič, s katerega bi bilo zelo lahko obstreljevati pevmski most in tudi stolp na desnem bregu Soče. Tam so nameravali postaviti baterijo topov. Njihov poveljnik je poslal na ta grič oddelek pešakov. Avstrijci pa so na ta kraj budno pazili in ko so razkrili namere Benečanov, so takoj poslali na isti grič svoje vojake. Ti so bili hitrejši in prišli vrh griča pred Benečani. Takratni beneški kronist piše, da je avstrijskim vojakom najprej uspelo premagati nasprotnike, ti pa so kmalu dobili ojačenja ter prišli na vrh griča. Takrat pa je avstrijski vrhovni poveljnik general Trautmannsdorf, ki je bil tačas v stolpu pri mostu, poslal še ojačenja in tako mu je uspelo premagati napadalce.

Vojaki avstrijskega nadvojvode so se po tem spopadu utrdili vrh kostanjevega griča, tako so imenovali današnjo Šanco, zgradili kamnito utrdbo, okrog nje, v gozdu pa še nekaj barak, v katerih so bivali vojaki. Avstrijski poveljnik očitno ni hotel, da bi bili vsi njegovi vojaki združeni na enem samem utrjenem kraju.

Benečani pa se s tem niso kar tako sprijaznili. Še vedno so tuhtali, kako bi zavzeli ali vsaj onemogočili most. Zaradi tega so na griču onkraj potoka Grojne postavili tri topove. Z njimi so obstreljevali pevmski most in tudi bolj oddaljeno Gorico. Mesto je bilo takrat daleč od Soče začenjalo se je šele na Placuti, odkoder je pot (današnja ul. Don Bosco) vodila k pevmskemu mostu. Hoteli so s tem streljanjem prestrašiti goriške meščane.

Mostu in utrjenemu stolpu so s tem streljanjem Benečani prizadeli precej škode, tako da je po daljšem streljanju bil tako poškodovan, da niso mogli čez njega vozovi in vprege. Kljub temu pa so hoteli Benečani še enkrat zavzeti kostanjev grič, napadli so ga od raznih strani. Po njihovem načrtu naj bi se vrinili med tiste vojake, ki so bili v utrdbi, ter one druge, ki so bili sredi gozda, v barakah. Podvig pa jim ni uspel, ker je njihova prva kolona prišla na cilj prehitro, in napadla utrdbo, kar pa je povzročilo med avstrijskimi vojaki alarm. Ti so s pomočjo, ki je prihitela iz stolpa, uspeli pregnati Benečane v dolino Grojne in preko tega potoka na Kalvarijo.

Odnosi med vojaki obeh vojska so bili takrat kaj čudni. Z okopov so se vojaki zmerjali, velikokrat tudi zato ker so, kot najemniki, tako na eni kakor na drugi strani govorili isti jezik. V drugi gradiščanski vojni so bili na obeh straneh Dalmatinci, Hrvati, Albanci, Nemci, Italijani ter drugi. V tistih časih so edinice kar zamenjavale gospodarja, ko jim je dotlej sovražni poveljnik obljubil večji zaslužek. To se je dogajalo tudi v drugi gradiščanski vojni. Zato ni nič čudnega, da so na kostanjev grič k vojakom, ki so bili v avstrijski službi, večkrat prišli vojaki Serenissime, v dolino Grojne pa vojaki iz utrdbe z griča kostanjev. Ob neki priliki je večja skupina avstrijskih vojakov prišla z griča kostanjev v dolino Grojne in se tam kot gost udeležila pojedine, ki so jo pripravili beneški vojaki. Zaradi te večerje so bili vojaki, ki so bili na Šanci, tudi kaznovani. Beneški kronist Faustino Moisesso ve tudi povedati, da so nemške žene - očitno gre tu za slovenske prebivalke Pevme - ki so prihajale iz bližnjega kraja, to je iz Pevme, prat perilo v Sočo, glasno zmerjale beneške vojake, ki so bili pri potoku Grojni. Beneški kronist pravi, da so "nemške" žene bolj pogumne in odločne od italijanskih.

Avstrijski poveljnik pa ni hotel izgubiti zveze med Gorico in briškim območjem. Zato je dal med Solkanom in Štmavrom zgraditi pontonski most čez Sočo, ki je bil povezan z verigami, da ne bi narasla Soča odnesla splavov. Pod Štmavrom so takrat uredili hitro zvezo s Pevmo. V vas so prišli močni oddelki avstrijske vojske, da bi tako zavarovali bodisi most pod Štmavrom kakor tudi pevmski most in bili v oporo vojakom na Šanci. Avstrijci so tako ohranili zvezo s Števerjanom, Kojskim in Šmartnom, kjer so bile vojaške posadke, ki so onemogočale Benečanom prodiranje s teh strani.

Kljub uspehu, ki so ga dosegli, ker so onemogočili prehod preko mostu, so Benečani uvideli, da so Avstrijci ohranili zvezo z Brdi, in tudi, da ne bodo utegnili po tej poti čez Sočo v Gorico. Zato so sklenili, umakniti se iz Grojne kot tudi z vrha nad to dolinico. Kar čez noč so se umaknili in odpeljali s seboj topove. Eden od topov je obtičal v blatu, avstrijski vojaki so ga hoteli dvigniti, pa so prihiteli iz Ločnika še drugi beneški vojaki, zato je vsak ostal pri svojem. Benečani so se umaknili tudi iz Podgore, pa čeprav so na glavni cesti med Ločnikom in pevmskim mostom zgradili utrdbo in v njej namestili precej številno stražo. Vrh Kalvarije, na kraju, kjer je možen pogled tako na Ločnik in furlansko ravnino kakor tudi na Gorico in na pot skozi Podgoro, pa so okrepili že prej postavljeno utrdbo, v kateri je stražilo 150 vojakov. Niso hoteli, da bi jih Avstrijci presenetili. Takrat je beneški poveljnik usmeril svoje namene na Kras.

Takratni kronisti so griču nad Pevmo vzdeli naziv "Kostanjev grič", očitno zato, ker je raslo na njem veliko kostanjev. Benečani so takrat avstrijski utrdbi pravili "Forte del Bosco", odtod tudi današnji italijanski naziv. Očitno so takrat Avstrijci dali kraju naziv "Die Schanze" (utrdba, okop). Pevmanci so osvojili to ime in mu, prirejeno, rekli "Na Šanci".

Ustno izročilo ve tudi povedati, da so Šanco utrdili Francozi ko so zasedli naše kraje v začetku devetnajstega stoletja. Niso je pa zgradili Francozi. Zgradili so jo, kot povzemamo iz starih kronik, že dvesto let prej Avstrijci. Odtod tudi nemški izraz "Die Schanze".

MARKO WALTRITSCH

Dandanes v šolskih stavbah ni več vsakdanjega živžava

Nekoč veliko otrok v šolah v Podgori

V zadnjih tednih je precej govora o italijanskem otroškem vrtcu v Podgori. Ker je v tem kraju bolj malo otrok, ki bi obiskovali vrtec in ker goriška občinska uprava želi imeti nekaj manj izdatkov z osebjem, so na županstvu sklenili, da bi moralo približno dvajset otrok obiskovati vrtec, ki ga občina upravlja nedaleč od tod, pri pevmskem mostu. Sicer se zdi, da se bodo vsaj za nekaj časa premislili. Slovenski otroci že nekaj časa obiskujejo tako vrtec kot šolo drugod, isto velja za italijanske osnovnošolske otroke.

V Podgori sta dve poslopij, ki služita oziroma sta služili šolskim namenom. Tu je predvsem osnovnošolska stavba, ki jo je v avstrijski časih zgradila takrat samostojna podgorska občina, takrat ko je za župana bil Anton Klančič, kot tudi stavba otroškega vrtca.

Šolsko stavbo je podgorska občina zgradila upoštevajoč takratne avstrijske zakone. Ti so namreč že od leta 1869 dalje predpisovali, da morajo občine poskrbeti za osemletno obvezno šolanje otrok, ki žijvijo na ozemlju občine. Pouk naj bo v domačem jeziku, je bilo napisano v zakonu, občine morajo poskrbeti tudi za šolska poslopja. V podgorski občini so tedaj skoro vsi prebivalci bili Slovenci.

V občino Podgora pravzaprav ni sodilo le tisto kar danes pojmujemo kot Podgoro. Vanjo so sodili tudi Pevma, Oslavje, Štmaver in Podsabotin (ta kraj je danes v Republiki Sloveniji), vanjo je sodilo tudi tisto ozemlje na drugi strani železniškega nasipa, ki ga nazivamo Madonnina del Fante. Meja med podgorsko in ločniško občino je bila tik pod Ločnikom. Mejo je označeval Potok, hudournik, ki mu Furlani v Ločniku Še danes uradno pravijo "Patok".

V prejšnjem stoletju je v vsej podgorski občini prebivalstvo bilo slovenske narodnosti. Tu so seveda živeli tudi ljudje drugih narodnosti. Poleg nekaj Nemcev se je iz leta v leto večalo število priseljenih italijanskih in furlanskih družin. Bili so to v glavnem delavci, ki so se zaposlovali v podgorskih tovarnah. Prihajalo je do narodnostnih sporov, ki so jih podžigali ljudje od zunaj. Prebivalcev same Podgore je leta 1910 bilo 2.229. Bivali so v 271 hišah. V Pevmi (sem je sodilo tudi Oslavje) je bivalo 1.316 ljudi, v Podsabotinu in Štmavru pa 705 ljudi.

Podgorskemu županu Antonu Klančiču je bila šola eno izmed najpomembnejših vprašanj, s katerim se je njegova uprava ukvarjala. V Podgori je Klančič bil prava institucija, saj je županoval več kot štirideset let, od leta 1871 dalje tja do prve svetovne vojne. Malokje drugod na Goriškem je en župan vzdržal na čelu občine toliko let.

Šolska problematika je županu Klančiču bila njegova prva skrb. Zaradi tega je dal zgraditi šolski poslopji v Podgori in v Pevmi. Klančič se je tudi drugače ubadal s slovensko politiko in bil v stikih z deželnimi in državnimi poslanci. Tudi sam je rad posegal v politični boj v širšem goriškem prostoru. Kar se šolskih problemov tiče je župan poskrbel, da je v Podgori bila odprta tudi pripravljalnica za slovensko učiteljišče. To je v zadnjih letih avstrijske vladavine bilo v Gorici. Bila je to, kot danes, višja srednja šola. Vanjo so gojenci vstopili le če so z uspehom naredili dveletno pripravnico. Gojenci gimnazije so po petletni ljudski šoli šli v prvi razred nižje gimnazije. Kdor je želel v učiteljišče pa je moral najprej v tako imenovano pripravnico. Šola je bila državna. V šolskem letu 1911-12 jo je vodil Ernest Širca, ki se je tudi drugače udejstvoval v javnem življenju v Podgori in v Gorici. Slovenska osnovna šola je imela 4 razrede. Vodil jo je nadučitelj Josip Budal, na njej so poučevali še A. Faganel, Milka Klančič in Mar. Urbančič. Dvorazredna osnovna šola je bila tudi v Pevmi. Vodil jo je Edvard Prinčič, na njej je učila tudi Leopoldina Kersnik. V Štmavru so imeli enorazrednico, tam je poučeval potovalni učitelj Moric Benič.

Povedati je treba, da so vsi učitelji bili v občinski službi. Nad delom šole je bdel občinski šolski svet, na čelu katerega je bil župan, člani pa so bili še nekateri odborniki in drugi pomembni občani.

V Podgori so živeli tudi ljudje italijanske narodnosti. Njihovi otroci so obiskovali zasebni otroški vrtec in zasebno osnovno šolo, ki jo je vzdrževalo društvo Lega Nazionale. Šolo je vodila in v njej učila Fede Candutti. Lega Nazionale je odprla italijanski vrtec tudi na goriški stran pevmskega mosta. V sami Podgori sta bila tudi dva slovenska otroška vrtca.

Zakaj tak odnos do italijanskih učencev, se bodo bralci vprašali. Avstrijski šolski zakon je določal, da mora biti pouk v krajevnem jeziku. V Gorici je bilo veliko otrok iz slovenskih družin, več sto, ki jim goriška občina ni hotela dati mestne šole v slovenskem jeziku. Pravzaprav je občina slovensko šolo odprla, a ta je bila v Podturnu, daleč od mestnega središča. Zaradi tega so Slovenci ustanovili društvo Šolski dom, ki je v mestu zgradilo več šolskih stavb. Te šole je obiskovalo nekaj tisoč slovenskih učencev. Šole so bile zasebne. V nekako povračilo je bilo s poukom v Podgori.

Sicer pa velja povedati tudi kako je bilo v Podgori takoj po 1. svetovni vojni, leta 1922. Slovenska ljudska šola v tem kraju je bila štirirazredna, obiskovalo jo je 172 otrok. Vodil jo je Josip Budal, učili so še Milka Klančič, Zora Čuk in Roza Novinc, kurat je bil Herman Trdan. V italijanski ljudski šoli je bilo 62 otrok, učiteljici sta bili Clelia Migliardi in Maria Zimprig. V slovenski šoli v Pevmi je bilo 127 otrok, učiteljici sta bili Cilka Fajgel in Gabrijela Mikuluš. Enorazredna šola je bila v Podsabotinu, otrok je bilo 63, učil je Pero Lenardič, prav tako enorazredna v Štmavru, kjer je Anton Radinja nudil učenje 49 otrokom.

Nekoč je v teh krajih bilo zelo veliko otrok.

Šolsko stavbo v Podgori naj bi v prihodnje uporabljali v drugačne namene. V pritličju naj bi dobila prostor krajevna konzulta, vse prvo nadstropje pa deželna gozdna uprava. (mw)

Ivan Pregelj

TOLMINCI

XLI.

Kakor iz uma je stekla iz krčme na cesto in potem po cesti proti domu. Jokala je in bežala. A ni ubežala. Venomer ima pred očmi, na poti, doma, še v spanju vso noč. Nesrečni tujec leži na baškem produ znak. Iz ust mu hrope črna kri. Z rokami grebe v pesek in se poganja kvišku kakor riba na suhem. Venomer prosi in kliče:

»Bolna žena, šest otrok...«

Šele pozno proti jutru je Cilka zadremala. Spala je kratek čas. Vrglo jo je kvišku. Vstala je, se oblekla in umila. Potem je vzela skrivaj kuhinjski nož in čakala.

Skoračnikarja ni bilo ponjo...

*

Bilo je na velikonočni torek, ko je semanji dan na mostu pri cerkvi svete Lucije.(1) Večerilo se je že in sejmarji so se že razšli. Tedaj se je nabralo na Modrejcah v hiši Lovrenca Kragulja do trideset moških od daleč in blizu. Bili so same glave uporniškega gibanja. Tihi in zamišljeni so možje napolnili izbo. Za pečjo, tam, kjer je še nedavno prerokovala Kraguljeva teta, je ždela domača hči Tončka. Strašno jo je bilo vzelo, komaj je še bila podobna dekletu. Kašljala je, molčala, kakor da nič več ne misli in ne želi.

»Pojdi, Tončka,« je dejal tedaj brat in nažigal tresko.

Sestra se je molče vzdignila in šla. Na vratih se je zadela ob Janeza Gradnika, zavpila in omahnila, kakor da je zagledala duha.

»Tončka, kaj sem ti pa naredil?« je vprašal fant.

Strmela je vanj, potem je pogledala v stran in rekla:

»Pojdi v Volče!«

Vedela je, da bo Matkov zet. Fant je vzdihnil in stopil med može.

Na mizi pred njimi je stala steklenica, napolnjena z žganjem.

»Ali je zlodjeva?« je vprašal Martin Munih.

»Vipavci ga pijo,« je povedal Lovrenc, »zakaj ga ne bi še Tolminci? Žge, pa dá moč.«

»Suši,« je zmajal z glavo Andrej Laharnar.

Martin pa je dvignil posodo in pil. Ko je odložil, se je stresel in rekel:

»Vse arcnije žgó. Bog ve, ali je tudi za rane dobra?«

Zgovorimo se, možje,« je tedaj zaklical Lovrenc.

»Janez!«

Gradnik je odvrnil:

»Duša bo povedal.«

Peter Duša je sedel ob peči. Vstal je stopil pred može in dejal:

»Povem bolj na kratko. Tako je, hvala Bogu, da je vsa dežela pokonci. Vipavci in Kraševci so potegnili z nami. Zlasti Rihemberžani so hudi. Bil sem tam pa v Devinu in Zavrhu. Ljudje so dobre volje, le vkup ne drže; vsak hoče zase in po svoje. Težko jim je dopovedati.«

Ilustriral Klavdij Palčič

»Kako misliš?« je vprašal Laharnar.

»Tako!« je odvrnil Duša, »Vipavci se ustijo, češ da udarijo na svoje grofe Lanthierije in Dornberge, Kraševci pa so hudi na Thurna in Petača.«

»Ne na Tinčeta s Stopca,« je pripomnil veselo, »na Petača, ki je v Zavrhu.«

»Razumemo,« je menil mrko Kragulj.

»Pri pravem koncu niso začeli, pravim,« je dejal dalje Duša. »Nič kaj se ne bomo smeli zanašati na te ljudi.«

»Ali jim nisi mogel kako dopovedati?« je vprašal Martin.

»Dopovej, če nimaš komu,« je odvrnil Duša. »Pametni in pošteni ljudje so zmerni, samo nekaki kričači silijo vate, ki veš, da bodo samo za sitnost in v napoto.«

»O, saj je tudi med nami tako,« je pripomnil Kobal.

»Tako ni,« je rekel Duša. »Saj se pa tudi v Gorici nas pa Brivcev najbolj boje. Kratko, da povem. Ne Kraševci ne Vipavci nočejo z nami v zvezo.«

»Kakšno zvezo pa misliš?« je vprašal nestrpno Martin. »Ali so proti puntu?«

»Niso, umejte me,« je rekel Duša. »Tega, sem rekel, jim ne dopoveš, da smo začetek že mi naredili, da je zdaj treba delati naprej, da je zdaj treba le še utrditi, kar smo že mi naredili. Zató da morajo v zvezo. Oni pa le svoje gonijo o svojih pravicah, ki jih še nimajo in da bodo v Gorico poslali, naj jim dajo pisma ven. Mi pa naj se za naše reči potegnemo. Kako naj še drugače povem?«

»Seveda,« je rekel Andrej Laharnar. »Jaz jih razumem. Njim ni noben cesar dal takih svoboščin kot nam.«

Možje so mučno utihnili. Tedaj je spregovoril Gradnik.

»Možje,« je rekel, »govorimo tako, da bomo vsaj mi vedeli, kaj in kako. Tu smo Tolminci in smo šli nad Gorico pa zmagali za davek na meso in vino. To so videli Kraševci pa Vipavci in so spoznali, da si morejo pomoči, če se kakor mi zberó in dogovoré. To so storili. Tudi njihove občine so se med seboj zgovorile, da bodo držale skupaj. Duša je prav rekel, da smo mi začetek naredili in da je zdaj treba to utrditi, kar smo mi že dosegli. Zato smo rekli Vipavcem in Kraševcem, naj se, kakor smo se mi, še oni z nami zvežejo kakor en mož. So se tudi, le to je, da so svojeglavi, pa jim v glavo ne gre, da morajo delati vse tako kakor mi. Kaj je njim mar Tolmin, pravijo, in kaj je nam mar Rihemberg. Mi pa, da je Tolmin ali Rihemberg, Zavrh ali Devin eno in isto. Glava vsega da je Gorica. Nad Gorico da moramo. Saj gremo, so nam umeli po svoje, pa sklenili, kakor je že Duša povedal, da bodo tja po pisma poslali.«

»Bodo pač vedeli, da je zanje to prav,« je rekel Laharnar.

»Ni prav ne zanje ne za nas,« je odvrnil Gradnik. »Ti pa Šime vesta venomer samo o naših pravicah. Prav! Jaz tudi. Pa povejta mi zdaj, ali smo res zmagali že za vso tisto našo cesarsko pravico?«

Ne Šime Golja ne Laharnar nista odgovorila.

»Nismo, kolikor vem,« je dejal Gradnik. »Da zdaj na Tolminskem noben človek ne davkov ne desetine ne odrajtuje, to še nobena zmaga ni. Tudi držalo ne bo dolgo, saj bi moralo potem vse prepasti. Prišli bomo na svoj red, imeli dajatve kot doslej pa gosposko nad seboj. Za to gosposko gre zdaj, za to, kdo nam bo davke odmerjal, kdo sodil, kdo razsodil glede našega početja, ko smo si iskali pravice na svojo pest. Cesar nam je v pismu dal pravico živeti po starih navadah in šegah. Zdaj pa recite, kaj se to pravi. To se pravi, da je naša svoboščina v tem, da si sami določamo, kako se hočemo vladati. Vse te svoboščine pa nam je gosposka vzela, se vrinila med nas in cesarja. Do zdaj mi to oblastno gospodo izrinemo, za tem gre še naša pravda. Dokler tega ne dosežemo, nismo zmagali. Za to zmago pa nas je Tolmincev premalo. Za to zmago moramo biti ena največja vojska. Treba bo boja z vojaštvom. Zato morajo Vipavci in Kraševci v zvezo. Zdaj ne gre vprašati, za kaj se borimo, zdaj bo treba vedeti, kako bomo zmagali, da ne prepademo ne mi, ne Kraševci, ne Vipavci.«

Težek molk je legel nad može.

»Vse je tja v en dan,« je zamrmral trpko Martin Munih in segel po steklenici z žganjem.

»Ne,« se je spet oglasil Duša. »Jaz pa verjamem, da se bomo tudi z Vipavci sporazumeli. Potrpljenja je treba in dela. Jaz, verjemite mi, sem storil svoje in, hvala Bogu, našel tudi pomagačev. Jutri pojdem zopet na delo.«

Možem, ki so ga poslušali, je rahlo odleglo.

Tedaj pa je rekel Laharmar:

»Vojake sta z Janezom omenila. Kako pa je ta reč?«

»Vojaki?« je odgovoril vedro Duša. »Za zdaj jih ne bo. Tako so sklenili v Gorici, kjer so sprva prosili zanje, pa se potem stroškov zbali.«

Utihnil je, se nekam porogljivo nasmehnil in dodal:

»Mislijo namreč, da vojakov sploh treba ni več.«

»Kako to?«

»Vedo, da se med seboj prepiramo.«

»Saj se ne!« so vzkliknili nekateri med možmi.

»Seveda se ne. Ampak prav je le, če gosposki mislijo, da se.«

»Kdo pa jim je to natvezel?«

»Kdo neki! Pravdač Defacis,« je povedal Duša in pogledal sporazumno Gradnika. »Dela se, kakor da je ovaduh, pa so mu verjeli. Še plačali so ga.«

»Tisti, ki je to zmislil —« je šlo na veselje Andreju Laharnarju.

Duša je pokazal na Gradnika in dejal mirno:

»Saj je general čez vse.«

Možje so začeli pretehtavati, kako jim bo ravnati, da utrdijo uporniško zvezo, kako jo preobličijo iz neurejene pravdarske gonje v nekako postavodajno in upravno oblast, ki bi kmete ščitila in obenem podkopavala sovražne nakane, ki bi bila vojska za podedovano pravico in obenem ta pravica v dejanju izvajana, pa še enkrat prisiljeno potrjena od cesarja, kakor je zapisano za večne čase.

Tedaj je Janez Gradnik razgrnil šop listov, jih položil pred može na mizo in dejal:

»Tu imamo vse! Učen človek je pisal. Plačali smo ga in mu prisegli, da ga ne povemo nikomur. Napisal je dobro, le prebrati je težko, da še Defacis v Tolminu z glavo maje.«

Simon Golja je stegnil roko po papirju in razgrnil.

Potem je prebral naslov:

»Novi regiment.«

To se je zgodilo na velikonočni torek na Modrejcah pri Lovrencu Kragulju v sobi, kjer se je zgnetlo trideset najvplivnejših tolminskih upornikov. Prav toliko stanovskih članov je prejšnji dan zborovalo v Gorici pod predsedništvom gospoda grofa Adama, ki je pisal uradni letopis o uporu in ga vestno pošiljal na Dunaj. Trideseti v zbornici so sklenili, da v deželi nikakega upora ni več in naj cesarski ne pošiljajo nikakega vojaštva.

Pa je véliki upor šele zorel...

Si forte sit spes... če bi kaj upati bilo...

(se nadaljuje)

(1) *Bilo je na velikonočni torek, ko je semanji dan na Mostu pri cerkvi svete Lucije:* Rutar (Zgodovina, str. 159) omenja zelo obiskovane svetolucijske sejme ob štirih letnih časih; ljudstvo jih je po starem svetolucijskem svetniku sv. Mavru imenovalo »štmavre«. Varščino teh sejmov so morali domačini plačevati tolminskemu oskrbniku, sodniji in biriču.

Zanimiva pobuda v okviru praznovanj 300-letnice Tartinijevega rojstva

Originalno Tartinijevo violino bodo slovesno predali Benetkam

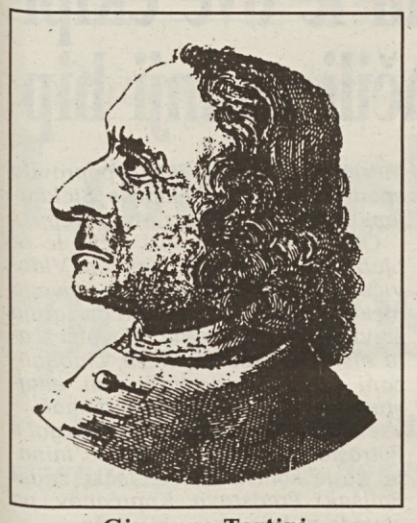

Giuseppe Tartini

V letošnjem letu praznujemo 300-letnico rojstva Giuseppeja Tartinija. Poleg rednega programa praznovanja, ki ima poleg kulturnega poslanstva tudi močan promocijski poudarek, bodo na pobudo skupnosti Italijanov Piran in predstavnikov mesta Benetk popestrili praznovanje s slovesno predajo originalne Tartinijeve violine predstavniku mesta Benetk.

Originalno, restavrirano Tartinijevo violino Amati bo v soboto, 29. avgusta, ob 10.30 na Tartinijevem trgu v Piranu v imenu beneških oblasti prevzel podžupan mesta Benetke Fulgenzio Livieri.

Po violino bodo Benečani prišli z atraktivnimi beneškimi ladjami po morski poti. V Piranu jih bodo na Tartinijevem trgu pričakali zvoki glasbe Mladinskega pihalnega orkestra KUD Karol Pahor Piran. Svečan prevzem violine bo potekal pod Tartinijevim spomenikom.

Za varno pot do Benetk sta poskrbela zavarovalna družba Adriatic iz Kopra in Caoduro d.o.o iz Vicenze.

Potovanje violine po Italiji bo trajalo mesec dni. V tem času bo imel priznani komorni orkester Interpreti Veneziani z njim več pomembnih koncertov. V privlačnih kulturnih okoljih mesta Benetk bo v preddverju gledališča Goldoni tudi manjša razstava izdelkov Oskarja Kogoja - posvečenih Tartinijevemu praznovanju. 3. oktobra 1992 bo v piranski stolnici zaključni koncert orkestra Interpreti Veneziani.

Slavnostna predaja violine in njeno potovanje po Italiji ter koncerte z njo so pripravili Skupnost Italijanov G. Tartini Piran, Avditorij Portorož, Dialogo Adriatico, Občini Piran in Benetke in Italijanska Unija z Reke.

S tem dejanjem se bo slavnostno zaključil niz prireditev, ki so letos skozi vse leto potekale v Piranu. Sicer pa častijo Pirančani svojega najimenitnejšega predstavnika vsako poletje že več let. Od leta 1979 potekajo namreč v Križnem hodniku minoritskega samostana vsak petek julija in avgusta Piranski glasbeni večeri z vrhunskimi domačimi in tujimi umetniki. Tri leta pa že tradicionalno potekajo prireditve ob datumu njegovega rojstva z vsebinskim konceptom predavanj o njegovem opusu, razstav ter komornih in simfoničnih koncertov s programom njegovih del.

Letos so bile kulturne pobude še posebno pestre in bogate. Prireditve so se začele že januarja. V veliki dvorani portoroškega Avditorija so nastopili znani komorni orkestri iz vseh krajev. Prav tako kakovostni so bili letošnji Piranski glasbeni večeri v Križnem hodniku minoritskega samostana v Piranu. Naj omenimo le izjemen nastop vokalne skupine »Ave«, Komornega orkestra Slovenicum ter nedavni nastop violinista Črta Šiškoviča.

Beseda o Maestru narodov

Giuseppe Tartini se je rodil v Piranu 8. aprila 1692 Gian Antoniu in Caterini Zangrando. Oče, ki je bil florentinskega porekla, je verjetno prišel v Piran zaradi trgovanja, kasneje pa se je zaposlil kot javni pisar za trgovanje s soljo. Leta 1685 je Gian Antonio Tartini sklenil zakon s Caterino Zangrando, potomko ene najstarejših in najplemenitejših družin v Piranu.

Tartini je verjetno obiskoval piransko akademijo, ki so ji pravili tudi »Akademija virtuozov«, kjer je glasba zavzemala posebno mesto. Združevala je vse izobražene meščane. Tartini je šolanje nadaljeval v kolegiju »dai Padri Scolopi delle Scuole Pie di Capodistria« in nato v Padovi, da bi se na očetovo željo posvetil duhovniškemu poklicu. Nemirna narava pa ga je gnala najprej predvsem v glasbo - posebno v študij violine. S štiriindvajsetimi leti je bil že tako slaven, da so ga vabili na tekmovanja z najslavnejšimi violinisti. Po potovanjih in koncertiranju po Italiji (Milano, Livorno, Napoli, Benetke...) ter po daljšem bivanju v Pragi, kjer ni deloval le v orkestru, temveč tudi kot solist, je na vrhu svojih ustvarjalnih moči deloval predvsem v Padovi, kjer je zopet prevzel glasbeno vodstvo v cerkvi sv. Antona. Tam je ustanovil tudi violinsko šolo, ki je poznana kot najslavnejša v 18. stoletju. Glede na številne učence, ki so se z raznih koncev Evrope prihajali k njemu učit violine, se je Tartiniju upravičeno pridel vzdevek »Maestro narodov«. Tartini je umrl v Padovi leta 1770.

Čeprav se je Tartini v zadnjih dveh desetletjih življenja ukvarjal bolj z glasbeno filozofijo, je zapustil obsežen opus - okrog 200 sonat in prav toliko koncertov, 48 sonat in 127 koncertov je ostalo v rokopisu. Med sonatami je najslavnejša »Vražji trilček«, ki naj bi jo v spanju narekoval sam satan in ki je še danes paradno delo violinskih virtuozov.

Piran, rojstno mesto slavnega violinista, je pomembno tudi po njegovi dediščini. Skladatelj je v oporoki vse svoje imetje zapustil družini Tartini v Piranu. Danes jo hranita Pokrajinski muzej in Pokrajinski arhiv v Kopru, del pa je razstavljen v muzejski sobi Tartinijeve rojstne hiše v Piranu. Najzanimivejša je njegova violina, bakrorez njegovega sna, po katerem je komponiral »vražjega trilčka«, portret v olju in njegov črtalnik. Med ohranjenim rokopisnim gradivom so pisma iz Prage in Padove bratu Domenicu in nečaku Petru ter znamenito pismo Magdaleni Lombardini. Žal v zapuščini v Piranu ni nobenega notnega rokopisa. Obsežnejši so rokopisi o matematiki in akustiki.

Mesto Piran je postavilo violinistu leta 1894 sredi trga spomenik, ki mu daje poseben značaj, poimenovalo po njemu osrednji trg v Piranu in gledališče, kot nekdaj osrednjo kulturno inštituciio mesta.

Obnavlja se njegova rojstna hiša, restavrirana je bila njegova violina, razstavljeni njegovi najzanimivejši predmeti, odprti javnosti kot stalna zbirka v Tartinijevi rojstni hiši.

Umrl kritik Giorgio Polacco

Malokdo ve, da smo imeli v Trstu enega najboljših in najbolj cenjenih italijanskih gledaliških kritikov. Tržaškemu Piccolu, za katerega je kompetentno in pogumno, prodirno in brez olepšav spremljal vse gledališko dogajanje v tem prostoru, vključno z marsičem, kar je proizvedlo Slovensko stalno gledališče, so ga zavidali tudi veliki časopisi. To je bil Giorgio Polacco. Človek, ki je navzven zanemarjal samega sebe, da bi nanj ne stavili počenega groša, a je iz svoje notranjosti bruhal izjemno človečnost, neizmerno znanje, veliko občutljivost in žlahtne občutke za lepo in pravično. Sedaj ga ni več. Njegovo ošiljeno pero je z njim omahnilo v prepad gornjepoadiške gore Sella Piz. Potegnili so ga iz globin iznakaženega in brez življenja in ne da bi sprva vedeli, kdo je nesrečna planinska žrtev, ker ni imel pri sebi osebnih dokumentov. Usoda se je hotela poigrati tudi s tem detajlom: kot je moralo poteči veliko časa, preden so spoznali in razumeli, kdo je umrl, tako bo moral čas verjetno marsikaj spremeniti v tem mestu, slabovidno zagledanim vase in neprijazno razpoloženim proti drugačnemu in različnemu, preden bodo vsi spoznali in razumeli, kdo je pravzaparav bil Giorgio Polacco in kakšno izgubo predstavlja njegova smrt za tržaško kulturo.

Aprila je dopolnil šele 50 let, za sabo pa je imel že 30 let recenzij, komentarjev, kritik. Začel je pri devetnajstih letih z zmago na nekem tekmovanju za gledališke kritike. To mu je utrlo pot do velikih vsedržavnih časopisov in do Strehlerjevega milanskega Piccolo teatro. Nikjer ni imel prav lahkega življenja, predvsem zaradi svoje iskrenosti in poštenosti. Morda so ga ta razočaranja spet napotila v rodni kraj in k tržaškemu Piccolu, kjer je sedaj zazijala velika praznina.

Tipična kmečka domačija, ki priča o nekdanjem življenju v slovenski Istri

Etnološki spomeniki: Tonina hiša v Ravnu

SLAVKO GABERC

Na našem obhodu po vaseh Slovenske Istre smo se tokrat ustavili v kmečki hiši v Ravnu, po domače Tonini hiši. Vasica je lahko dostopna po asfaltirani cesti iz koprske ali sečoveljske strani. V Tonini hiši je na ogled etnološka zbirka Pomorskega muzeja »Sergej Mašera« iz Pirana, ki predstavlja svojevrsten etnološki spomenik. Po svoji zanimivosti in etnološki pomembnosti ta zbirka prav nič ne zaostaja od le nekaj kilometrov oddaljene solinarske zbirke, postavljene v sečoveljskih solinah. Ob prenovi so bile ohranjene značilnosti kmečkega stavbarstva Istre v preteklih dveh stoletjih, prikaz oljarstva v pritličju ter kmečka kuhinja in soba v nadstropju pa predstavljajo način življenja istrskih kmečkih družin v preteklosti. Zbirka po svoji zasnovi prikazuje nekdanjo namembnost prostorov in vključuje elemente bivalne kulture, torej način dela in življenja istrskega kmeta v 19. stoletju in v prvi polovici 20. stoletja. Tonina hiša je torej tipična kmečka domačija in priča nekdanjega življenja v Istri, kjer je bil dolga stoletja edini gradbeni material kamen. Iz kamna so bili velikokrat tudi manjši uporabni predmeti, ki jih drugod rezljajo iz lesa in žgejo iz gline. To so bile recimo kamnite posode, kadi za vodo in mast, kamniti vodnjaki (šterne), hišni žlebovi, okenski in vratni okviri itd. Na zidavo hiš so vplivali tudi stari zgledi (npr. starorimska kultura); naši predniki pa so se hitro izučili spretnosti gradnje in klesarske obrti. Zato tudi ne preseneča, da so že pred 15. stoletjem v Istri in Brdih nastajale kmečke hiše, ki jih uvrščamo med

mojstrovine zidarske in kamnoseške umetnosti in obrti.

KAMNITA HIŠA

Tonina hiša leži v strnjenem zaselku Goreli. V celoti je zidana iz kamna in je tipična vrhkletna stavba z dvokapno streho. Ohranjeno zunanje kamnito stopnišče se zaključi z značilnim baladurjem, majhno pokrito teraso pred vhodom v bivalne ptrostore. Na severovzhodni dolgi fasadi je viden dimniški, kaminski prizidek, ki je nekdaj služil oljarskim dejavnostim.

Za Tonino hišo bi lahko dejali, da je ena izmed najbolj značilnih slovenskih inačič tipične sredozemske hiše. Osnovni gradbeni material je kot rečeno kamen, kritina pa se je verjetno sčasoma spremenila iz skriljate v korčasto. Zunanjo tipiko stavbe zaključujejo preprosto obdelani kamnoseški detajli oken in vhodov ter kritina iz korcev. Zanimivo je, da je tudi notranjost stavbe ohranjena v celoti, kar daje objektu posebno dokumentarno vrednost. Po besedah etnologinje Zore Žagar (strokovna postavitev zbirke), so spodnji prostori pred adaptacijo poslopja služili poljedelskim, sadjarskim, vinogradniškim in oljarskim dejavnostim; sem so spravljali poljske pridelke, sadje, orodje, sode za vino. Ustni viri in arhivsko gradivo govorijo, da sta v 19. stoletju stala v spodnjem prostoru oljčni mlin in stiskalnica. Zato so se kustosi in restavratorji odločili, da pri prenovi Tonine hiše ves spodnji prostor namenijo oljarstvu in demonstrirajo v preteklosti zelo razširjena tipa oljčnega mlina in stiskalnice. V zgornjih prostorih sta postavljeni kmečka kuhinja in soba s pripadajočim stanovanjskim inventarjem. Bivalni del se zaključuje z odprtim ostrešjem, ki nadomešča strop. Kot posebnost velja omeniti zanimivo stešno konstrukcijo iz tramov, ki so iztesani iz hrastovega lesa, tako da so uporabljeni tudi deli korenin. Zakaj pripisujemo tolikšen pomen kmečkim hišam v slovenskem oziroma ljudskemu stavbarstvu? Prav gotovo tudi zato, ker se tako v stilni kot tudi v ljudski umetnosti srečujemo z obdobji razcveta in stagnacije, z upadanjem kvalitete in zanimanja za posamezne likovne zvrsti. V najširšem okviru pa lahko trdimo, da je skozi oba obdobja vodilna likovna panoga arhitektura, ki združuje v višjo sintezo vse ostale panoge in zvrsti upodabljajoče umetnosti oziroma spremljajočih obrtnih dejavnosti.

OLJARSTVO IN TORKLE

Slovenska Istra je bila v preteklosti izrazito agrarna pokrajina z razvitim oljarstvom. Olje je bilo poleg soli in vina eden glavnih prodajalnih pridelkov. Oljka je značilna sredozemska rastlina, ki je imela že v antiki strateški pomen, vplivala pa je tudi na izoblikovanje enotne podobe sredozemske kulture do danes, saj jo zasledimo v več kulturnih elementih, v poljedelstvu, prehrani, notranji opremi, noši itd. Oljka zahteva skrbno nego in visoke povprečne letne temperature brez izrazitih padcev, torej pogoje, ki jih ponuja tudi istrski polotok.

Čeprav je industrijska izdelava olja skoraj povsem zatrla ročno pridelovanje olja, se nekateri starejši kmetje spominjajo stare oljarske dejavnoti, kot bi bila še vedno živa. Ohranjena so torej številna ustna pričevanja, poleg tega pa so v Istri ponekod še vedno ohranjene tudi torkle, posebne stiskalnice za stiskanje oliv, ter pripadajoča oprema. Ali pa je ohranjen vsaj prostor, kjer se je nekdaj odvijala ta dejavnost. Običajno so tak prostor imenovali »v torkli«. Najbolj razširjena oliva je belica, ker daje največ olja. Iz 90-100 kg teh oliv so pridobili okoli 25 kg olja. Še bolj cenjeno je olje iz črnic, ki pa niso tako bogate z oljem kot belice. Gojili so tudi oljke drobnice in karbone, ki pa tudi ne vsebujejo dosti olja. Oljke se obirajo, klatijo v drugi polovici novembra in v začetku decembra. Nekaj časa jih pustijo, da se uležijo. Nato ves postopek za pridobivanje olja poteka v torkli. Tip oljarne, kakršno vidimo v etnološki zbirki v Ravnu, je bil v preteklih stoletjih in prvi polovici 20. stoletja zelo razširjen po vsej Istri. Pri tehnološkem postopku pridobivanja olja v takih oljarnah so uporabljali: mlin za mletje oliv, siskalnico za stiskanje oljčne mase, vreteno za zategovanje vijaka, vide stiskalnice (kot pomožno delovno orodje), in peč s kotlom, v katerem so segrevali vodo. Razporeditev omenjenih orodij je bila strogo namenska in je omogočala smotrno opravljanje dela.

(1-konec jutri)

Naročnina: za Italijo mesečna 23.000 Lir - Letna naročnina za 1992 znaša 276.000 lir. Poštni tekoči račun Založništva tržaškega tiska, Trst 13512348; za Slovenijo: mesečna 450 SLT (dnevna 22 SLT). Letna prednaročnina 5.000 SLT za tiste, ki jo poravnajo do 29. 2. 1992. Žiro računa 50101 - 601 - 85845, ADIT Sežana - Partizanska 75 a, telefon 067/73360; Fax 067/72441.

Oglasi: 1 trgovski modul (šir. 1 stolpec viš. 23 mm) 80.000 lir; finančni in legalni 120.000 lir; ob praznikih povišek 20%; mali oglasi 850 lir beseda; osmrtnice, zahvale in sožalja po formatu. Iva 19%. Naročila sprejemajo: iz dežele Furlanije-Julijske krajine agencija PUBLIEST Srl (vsak dan od 8.30 do 12.30), Trst, ul. Montecchi 6 - Tel. 7796-611 - Fax 768697; iz drugih dežel v Italiji podružnice SPI; iz Slovenije in Hrvaške STUDIO VISTA d.o.o., Ljubljana, tel.-fax 216155 vsak dan od 9. do 13. ure razen sobote.

primorski dnevnik

torek, 25. avgusta 1992

TRST - Ul. Montecchi 6 - PP 559
Tel. (040) 7796-600 - Tlx 460894 PD I
Fax 040/772418
GORICA - Drevored 24 maggio 1
Tel. (0481) 533382 - 535723 - Fax 0481/532958
ČEDAD - Ul. Ristori 28
Tel. (0432) 731190 - FAX 0432/730462

Odgovorni urednik **Vojimir Tavčar**

Izdaja **ZTT**
Tiska EDIGRAF

Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

Že v prvem kolu italijanskega nogometnega pokala

Žalostno slovo Triestine

TRIESTINA - TRENTO 2:2
(0:0; 1:1; 2:1)

STRELCI: Mezzini v 54. min.; Donati v 89. min.; Bressi v 105. min.; Zanatta v 122. min.

TRIESTINA: Facciolo, Tangorra, Milanese, Conca, Cerone, Arrigoni, Marino (od 74. min. Cossaro), Danelutti (od 46. min. Bressi), Mezzini, Terracciano, Labardi (od 60. min. Panero).

Neverjetno! Triestina je že v 1. kolu itlaijanskega pokala za tretjeligaše potegnila krajši konec. Potem ko so Tržačani na prvem srečanju v gosteh komaj iztržili neodločen izid v zadnjih minutah, pa so se v nedeljo doma še slabše obnesli. Igrali so le z 2:2 in se tako žalostno poslovili od tega pokala.

Za trenerja Perottija in njegove varovance to vsekakor ni najboljša generalka za nedeljsko prvo kolo C lige, ko bo Triestina igrala v gosteh proti Comu.

Skoraj vsi favoriti v nadaljnje kolo

Prvo kolo (po izločilnem sistemu) italijanskega pokala se je končalo z uvrstitvijo skoraj vseh favoritov. Ene tekme, v Messini, pa niso dokončali, ker niso mogli vključiti razsvetljave. Nogometni sodnik je zato zmago z 2:0 dosodil Ceseni. Odločitev so sprejeli po nujnostnem postopku, proti njej pa Messina lahko vloži priziv.

IZIDI: Ternana - Piacenza 5:3 po enajstmetrovkah; Sambenedettese - Cagliari 0:1; Avellino - Reggiana 2:4 po enajstmetrovkah; Spal - Pisa 0:1; Perugia - Cremonese 2:0; Taranto - Lucchese 2:1; Vicenza - Verona 0:4; Casertana - Modena 0:1; Monza - Bologna 1:0; Empoli - Bari 1:2; Messina - Cesena 1:1 (prek.); Como - Ascoli 1:2; Venezia - Cosenza 2:0; Palermo - Lecce 6:7; Genoa - Giarre 2:0; Andria - Padova 3:0.

PRIHODNJE KOLO (JUTRI OB 20.30): Milan - Ternana; Cagliari - Udinese; Reggiana - Inter; Foggia - Pisa; Fiorentina - Perugia; Roma - Taranto; Brescia - Verona (v Novari); Napoli - Modena; Monza - Torino; Bari - Pescara; Ascoli - Lazio; Parma - Lecce; Ancona - Genoa; Atalanta - Venezia (danes); Juventus - Andria (v četrtek); Sampdoria - zmagovalec tekme Messina-Cesena (kasneje).

Kostarika uspešna

SAN JOSE — Kostarika je premostila prvo oviro za svetovno nogometno prvenstvo v ZDA '94. V kvalifikacijskem srečanju cone CONCACAF je premagala Panamo kar s 5:1 (4:0). Na prvi tekmi je sicer zmagala Panama, toda le z 1:0 in je tako izločena iz nadaljnjega tekmovanja.

Juventus osvojil »trofejo Baretti«

TURIN — Z zmago s 3:0 (2:0) proti reprezentanci ZDA je Juventus osvojil prvo mesto na nogometnem turnirju za »trofejo Baretti«. Strelci so bili Vialli v 6', Ravanelli v 29' (11-metrovka) in R. Baggio v 69'.

Včeraj sta se pomerili tudi Fiorentina in Rusija. V dokaj ostrem srečanju (izključeni so bili Rus Mok ter člana Fiorentine Baiano in Effenberg) je zmagala Rusija z 1:0, strelec pa je bil Radčenko v 86. minuti. Končni vrstni red: 1. Juventus 6 točk; 2. Fiorentina in Rusija 3; 4. ZDA 0.

Poraz Seleševe

MONTREAL — Jugoslovanska teniška igralka Monika Seleš je na mednarodnem turnirju v Montrealu za odprto prvenstvo Kanade izgubila proti Španki Arantxi Sanchez s 4:6, 6:3, 4:6.

Sampras presenetil

INDIANAPOLIS — Američan Pete Sampras je osvojil mednarodni teniški turnir ATP v Indianapolisu. V finalu je Sampras s 6:4, 6:4 premagal favorita, rojaka Jima Couriera.

Teniški turnir dežele FJK

Italijanska teniška zveza (FIT) sporoča, da je v teku mednarodni turnir dežele FJK v organizaciji pokrajinske teniške zveze iz Gorice.

Teniškega turnirja, ki se odvija v Novi Gorici in Gorici, se udeležuje 56 vpisanih igralcev, ki so slovenske in italijanske narodnosti. Turnir traja že od 18. aprila in se bo končal jutri, 26. t.m. Slovesna podelitev nagrad bo v hotelu Sabotin v Solkanu 31. t.m. ob 20. uri.

Battistelli junak

PESARO — Glavni junak letošnjega italijanskega plavalnega prvenstva je bil nedvomno Stefano Battistelli, ki je osvojil kar tri državne naslove. Po prvem mestu na 200 m hrbtno je Battistelli poskrbel v nedeljo za pravi podvig. Najprej je zmagal na 200 m mešano (2'04''46), 12 minut kasneje je startal še na 1.500 m in tudi na tej progi več kot zanesljivo zmagal s 15.34''03.

Tržaškemu Stefanelu turnir v Mestrah

Z odlično igro Deana Bodiroge (24 točk) je tržaški Stefanel na velikem finalu košarkarskega turnirja zasluženo premagal beneški Scaini s 83:79 in tako osvojil prvo mesto.

Od včeraj pa so na voljo pri MPO, Ul. F. Gioia (bivši Silos), letošnji abonmaji Stefanela. Za »zveste navijače« se je abonmajska prodaja pričela včeraj in bo trajala do sobote, 5. septembra. Dva dni kasneje pa se bo pričela prodaja za nove abonente.

V drugem kolu slovenske nogometne lige

V vodstvu ostali le dve ekipi Koprčani izenačili zadnji hip

Slovenski nogometni prvoligaši so odigrali drugo kolo, ki še zdaleč ni bilo tako senzacionalno kot prvo. Prvi favorit SCT Olimpija je bila na hudi preizkušnji pri mestnem tekmecu Slovanu Mavrici, ki je sicer vodil z 1:0, toda na koncu presenečenja le ni bilo - 4:1 za Olimpijo.

Slovan je povedel z golom nekdanjega igralca Olimpije Udoviča, potem pa so Pertičevi fantje zaigrali izredno zavzeto in zlahka pometli z nasprotnikom. Izenačil je Izolan Djuranovič, potem pa je tri gole zabil Zoran Ubavič. Olimpija je igrala brez Topiča, izmed Primorcev pa je Želko zapustil precej boljši vtis kot Benedejčič. Olimpijo čaka v soboto še en mestni derbi s Šoškićevo Ljubljano, nekaj dni zatem pa še povratna tekma z estonsko Normo. Misli pa že uhajajo k Milanu, tekma z njim naj bi z dvema milijonoma mark rešila vse skrbi Ljubljančanov. Estonci ne bi smeli biti prehud zalogaj, skoraj zanesljivo pa je, da bo na povratni tekmi in brzčas tudi v Milanu manjkal eden najboljših igralcev Robert Englaro, ki si je na tekmi s Slovanom natrgal kolenske vezi in so ga odpeljali v bolnišnico.

Maribor je po zmagi s 4:0 s Hamrunom z Malte še bliže 1. kolu pokala pokalnih prvakov in tekmi s Atleticom iz Madrida. Vijoličasti so dobro formo potrdili na nedeljski tekmi z Goričani, ki v Ljudskem vrtu tokrat niso imeli Breznikarja (tako kot v prejšnjem prvenstvu), zato so bili praktično brez možnosti. Strelca za Maribor sta bila Šimundža in nekdanji Izolan Bičakčić (2).

Mali derbi kola je bil v Murski Soboti, kjer je zelo solidna Mura gostila Belvedur Izolo. Mura je prevladovala na začetku, v finišu pa je Sobočane reševal odlični vratar Irgolič, ki je nekdaj branil za Olimpijo. Gregorič in Čuček sta zamudila veliki priložnosti, s katerima bi Marjonovo moštvo lahko popravilo spodrsljaj s prve tekme s Steklarjem. Toda tudi točka z Muro šteje.

Ob Olimpiji ima štiri točke le še Ljubljana, ki je tokrat z golom Vidoviča premagala novinca iz Novega mesta, Studio D, za katerega igrajo številna znana imena. Novomeščani niso bili brez možnosti, Ljubljančani pa so zastreljali tudi enajstmetrovko. V Kopru so domači - vse manj številni - navijači na gol s Potrošnikom čakali vse do 90. minute, ko je končno z bele točke zadel Poljšak. Predstava Koprčanov pa seveda ni bila ravno blesteča.

IZIDI 2. KOLA 1. SNL: Železničar - Živila Naklo 1:1 (1:0), Ljubljana - Studio D 1:0 (0:0), Nafta - Elektroelement Zagorje 3:0 (0:0), Steklar - Publikum 1:1 (1:0), Mura - Belvedur Izola 0:0, Rudar (V) - Svoboda 4:0 (1:0), Slovan Mavrica - SCT Olimpija 1:4 (1:2), Koper - Potrošnik 1:0 (0:0), Maribor Branik - SAOP Gorica 3:0 (1:0).

LESTVICA: SCT Olimpija in Ljubljana 4, Maribor Branik, Nafta, Mura in Koper 3, Steklar, Belvedur Izola, Studio D, Elektroelement Zagorje 2, Železničar, Živila Naklo in SAOP Gorica 1, Slovan Mavrica, Potrošnik in Svoboda 0.

PRIHODNJE KOLO (30.t.m): SAOP Gorica - Nafta, Potrošnik - Maribor Branik, Studio D - Koper, SCT Olimpija - Ljubljana, Svoboda - Slovan Mavrica, Belvedur Izola - Rudar (V), Publikum - Mura, Živila Naklo - Steklar, Elektroelement Zagorje - Železničar.

IZIDI 1. KOLA 2. SNL: Medvode Loka - Dravograd 3:1, Napredek Radomlje - Primorje 2:3, Korotan Suvel - Avto Bum 2:1, Jelen Triglav - Domžale 4:0, Oria Rudar - Istragas Jadran 2:0, Dravinja - Tabor Jadran 3:0, Ilirija Romico - Slavija Set 3:2, Gidos Turnišče - Era Šmartno 2:0.

(F.B.)

Danes atletski miting v Copenhagnu

Najzanimiveje v teku na 100 m

COPENHAGEN — Na današnjem velikem atletskem mitingu v Copenhagnu bo nastopilo kar 16 olimpijskih prvakov.

Nedvomno najzanimiveje bo v tekih na kratke proge. Na 100 m se bodo pomerili med seboj Američani Carl Lewis, Leroy Burrell in Dennis Mitchell, medtem ko bodo na startu na 200 m trije atleti, ki so osvojili odličja, in sicer: Mike Marsh, Frankie Fredericks in Michael Bates. Tudi na 400 m bodo startali dobitniki medalj z OI (Quincy Watts, Steve Lewis in Samson Kitur). Današnji miting bo postregel še z nekaterimi privlačnimi nastopi. Tu velja predvsem omeniti Kevina Younga (svetovni rekorder na 400 m ovire), Morcelija, ki je dosegel letošnji najboljši čas na 1.500 m. V ženski konkurenci omenimo predvsem tek na 200 m, na katerem bodo nastopile prve štiri iz Barcelone: Gwen Torrence, Julie Cuthbert, Merlene Ottey in Irina Privalova.

Organizator pričakuje 12.000 gledalcev. Atlet, ki bo izboljšal svetovni rekord, pa bo prejel 25.000 dolarjev.

Od danes do sobote v Tržaškem zalivu v razredu evropa

Arianna v boju za italijanski naslov

Članica tržaškega pomorskega kluba Sirena Arianna Bogatec si niti ni dobro oddahnila od nastopu na olimpijskih igrah v Barceloni, ko mora spet napeti jadra. A tokrat ji ni treba daleč po svetu, nastopila bo kar na domačem morju, v Tržaškem zalivu, kjer se bo danes v organizaciji kluba Adriaco pričelo italijansko absolutno prvenstvo v razredu evropa, za državni naslov pa se bodo potegovali tudi italijanski mladinci in mladinke.

Start prve regate je predviden ob 10.30 miljo in pol daleč pred sedežem Sirene v Barkovljah. Prvenstvo se bo končalo v soboto, 29. t.m., na programu pa imajo skupno šest regat. Če bodo vremenske razmere ugodne, je možno, da že danes izpeljejo dve regati. Poleg Arianne bo nastopilo še pet članov TPK Sirene, in sicer Miran Guštin, Katja Omari, Ivan Zidarič, Nevio Sabadin in Marko Settimi.

Na startu bo danes več kot 100 jadrnic iz 40 italijanskih društev, izven konkurence pa bodo nastopila tudi štiri društva iz Slovenije. Tako na otvoritveni kot na zaključni slovesnosti in na nagrajevanju bodo prisotni najvišji predstavniki političnih, upravnih, športnih in vojaških krogov, tako deželnih kot pokrajinskih in občinskih.

Za Arianno pa se z regatami v Tržaškem zalivu tekmovalna sezona še ne bo končala. Čaka jo namreč še italijansko žensko prvenstvo, ki bo od 7. do 13. septembra v Anziu.

Arianna Bogatec

Kolesarska dirka za SP v Zürichu

Rus Slava Jekimov ugodno presenetil

ZUERICH — Glavna junaka nedeljske kolesarske dirke v Zürichu, ki je bila veljavna tudi za SP, st bila nedvomno Italijan Claudio Chiappucci in Rus Vjačeslav »Slava« Jekimov. Italijan je močno »razgibal« dirko, medtem ko je v zadnjem in odločilnem delu stopil v ospredje ruski kolesar, ki je presenetil Američana Armstronga in Belgijca Nevensa ter premočno zmagal.

Italijani niso razočarali, saj so med prvo deseterico uvrstili dva predstavnika (Bontempija in Lealija), pričakovali pa so kaj več.

VRSTNI RED (240 km): 1. Jekimov (Rus) 6.00'01'' s poprečno hitrostjo 39,998 km na uro; 2. Armstrong (ZDA) po 15''; 3. Nevens (Bel); 4. Bontempi (It) po 35''; 5. Leali (It); 6. Madiot (Fr); 7. Earley (Ir); 8. Jalabert (Fr) po 59''; 9. Van Der Poel (Niz); 10. Sunderland (Avstral); 11. Sciandri (It).

LESTVICA ZA SP: 1. Ludwig (Nem) 101; 2. Museeuw (Bel) 74; 3. Alcala (Meh) 72; 4. Duclos (Fr) 64; 5. De Wolf (Bel) 58; 6. Jalabert (Fr) 57; 7. Chiappucci in Chirotto (oba It) 55; 9. Rooks (Niz) 54; 10. Kelly (Ir), Durand (Fr) in Jekimov (Rus) 50.

V Kyalamiju se bo odločalo o dveh naslovih

INTERLAGOS (Brazilija) — Po 12 od skupnih 13 dirk letošnjega svetovnega motociklističnega prvenstva je položaj jasen samo v razredu do 250 ccm, kjer si je naslov že zagotovil Italijan Luca Cadalora. V drugih dveh razredih (125 ccm in 500 ccm) pa bo treba počakati prav na zadnjo preizkušnjo, ki bo 6.9. v Južni Afriki.

V pollitrskem razredu se za naslov potegujeta Rainey in Doohan. Slednji je po hudi nesreči, ki se mu je pripetila pred dvema mesecema, v nedeljo spet tekmoval, je zasedel šele 12. mesto in tako ni zbral nobene nove točke. Zmagal je Rainey, ki ima sedaj samo 2 točki manj od Doohana. Glavna kandidata za naslov v razredu do 125 ccm pa sta po nedeljski dirki Gramigni in Gresini, matematično pa nista povsem odpisana niti Waldman in Gianola.

Velja še omeniti, da v Braziliji ni manjkalo nevšečnosti: najprej so bili brez bencina, zatem sta pilote ovirala megla in dež, proga je bila slaba, da o organizaciji niti ne govorimo.

125 ccm: 1. Raudies (Nem, honda) 44'37''091, pop. hitrost 139,520 km/h; 2. Martinez (Šp, honda) po 11''309; 3. Gramigni (It, aprilia) 11''717; **skupni vrstni red:** 1. Gramigni 122 točk; 2. Gresini 114; 3. Waldmann 106; 4. Gianola 102; 5. Casanova 96; 6. Raudies 81.

250 ccm: 1. Cadalora (It, honda) 45'45''808, pop. hitrost 147,364 km/h; 2. Biaggi (It, aprilia) po 3''650; 3. Reggiani (It, aprilia) 3''922; **skupni vrstni red:** 1. Cadalora 197 točk; 2. Reggiani 144; 3. Chili 107; 4. Bradl 79; 5. Puig 71; 6. Biaggi 58; 12. Capirossi 19.

500 ccm: 1. Rainey (ZDA, yamaha) 48'33''539, pop. hitrost 149,563 km/h; 2. Kocinski (ZDA, yamaha) po 13''010; 3. Chandler (ZDA, suzuki) 20''755; 4. Gardner (Avstral, honda) 28''893; 5. Duhamel (Kan, yamaha) 31''234; 6. Criville (Šp, honda) 31''254; 7. Schwantz (ZDA, suzuki) 50''401; 8. Barros (Braz, cagiva) 53''521; 9. Mac Kenzie (VB, yamaha) 1'02''287; 10. Mamola (ZDA, yamaha) 1'10''968; **skupni vrstni red:** 1. Doohan 130 točk; 2. Rainey 128; 3. Schwantz 91; 4. Chandler 84; 5. Kocinski 82; 6. Gardner 63; 7. Garriga 60; 8. Lawson 56; 9. Criville 55; 10. Mamola 45.

obvestilo

SK BRDINA
obvešča, da se nadaljujejo suhi treningi v naravi vsak torek in četrtek ob 18. uri.

totip

1. —	1. Inkling	X
	2. Gepinico	1
2. —	1. Fabrizio	2
	2. Manco Cos	1
3. —	1. Malizia Or	1
	2. Gliniz	2
4. —	1. Fleur Pan	1
	2. Ipogeo Bell	1
5. —	1. Milabro	1
	2. Leon Palm	1
6. —	1. Genesis	X
	2. Raza	2

KVOTE

12 (8 dobitnikov)	67.996.000 lir
11 (183 dobitnikov)	2.940.000 lir
10 (2.105 dobitnikov)	250.000 lir

totocalcio

Avellino - Reggina	X
Como - Ascoli	2
Empoli - Bari	2
Giarre - Genoa	2
Messina - Cesena	X
Monza - Bologna	X
Palermo - Lecce	X
Perugia - Cremonese	1
Spal - Pisa	2
Taranto - Lucchese	1
Ternana - Piacenza	X
Venezia - Cosenza	1
Vicenza - Verona	2

KVOTE

13 (154 dobitnikov)	15.475.000 lir
12 (2.942 dobitnikov)	808.000 lir

PRIHODNJI STOLPEC TOTOCALCIA: Alessandria - Pro Sesto; Como - Triestina; Empoli - Palazzolo; Massese - Arezzo; Siena - Vicenza; Spezia - Ravenna; Vis Pesaro - Sanbenedettese; Barletta - Chieti; Catania - Avellino; Giarre - Perugia; Lodigiani - Palermo; Messina - Casertana; Salernitana - Siracusa.